

Nr 65

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag till universitetssjukhusen m. m.; given Stockholms slott den 8 mars 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Aspling

Propositionens huvudsakliga innehåll

För utbyggande av karolinska sjukhuset föreslås anvisande av ett investeringsanslag av 4 950 000 kr. Bl. a. föreslås uppförande vid sjukhuset av en högvoltstation samt av två personalbostadshus.

Ett särskilt reservationsanslag av 635 000 kr. upptages för inköp av bostadspaviljonger vid karolinska sjukhuset.

Till utrustning av bl. a. nya nervkliniker samt av utökade lokaler för kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet, allergologiska kliniken och radiumhemmet vid karolinska sjukhuset föreslås anvisande av ett reservationsanslag av 5 658 000 kr.

Reservationsanslaget till bidrag till serafimerlasarettets om- och tillbyggnad m. m. föreslås upptaget med ett belopp av 705 000 kr.

Till avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus hemställas om anvisande av 618 000 kr.

Riksdagen föreslås bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med Stockholms stad angående dels anordnande av en vårdavdelning för prematura barn m. fl. och utbyggnad av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus dels provisoriskt inrymmande av utbildning och forskning i socialmedicin inom den psykiatriska klinikens byggnad vid S:t Görans

sjukhus. Vidare hemställas om bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna en mellan representanter för staten, Stockholms stad, Stockholms läns landsting samt Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård träffad överenskommelse om tillägg till avtal angående upplåtelse av Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus för den medicinska undervisningen m. m.

Till bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus äskas ett förslagsanslag av 1 400 000 kr.

För det fortsatta utbygget av akademiska sjukhuset i Uppsala föreslås anvisande av ett investeringsanslag av 9 000 000 kr. Bl. a. föreslås uppförande av radioterapeutisk klinik, infektionsklinik samt sjuksköterskeskola.

Vidare äskas till bidrag till Malmö allmänna sjukhus ett förslagsanslag av 7 350 000 kr.

Slutligen hemställas om en medelsanvisning av 1 500 000 kr. till uppförande av en barnpsykiatrisk klinik i Lund.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars
1963.*

Närvarande:

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING,
SKOGLUND, EDENMAN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans-, ecklesiastik-, inrikes- och civildepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under socialdepartementet föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1963/64 beräkna följande anslag, nämligen å driftbudgeten under punkten 119 till Karolinska sjukhuset: Utrustning ett reservationsanslag av 5 100 000 kr., under punkten 122 till Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m. ett reservationsanslag av 430 000 kr., under punkten 123 till Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus ett förslagsanslag av 553 000 kr., under punkten 124 till Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus ett förslagsanslag av 1 120 000 kr. och under punkten 131 till Bidrag till Malmö allmänna sjukhus ett förslagsanslag av 5 300 000 kr. samt å kapitalbudgeten under punkten 211 till Utbyggande av karolinska sjukhuset ett investeringsanslag av 6 000 000 kr., under punkten 212 till Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala ett investeringsanslag av 9 000 000 kr. och under punkten 213 till Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

Jag anhåller nu att få upptaga till behandling *dels* fortsättningsvis dessa anslagsfrågor, *dels* fråga om anslag till inköp av bostadspaviljonger vid karolinska sjukhuset. I samband härmed torde jag vidare få anmäla uppkomna frågor rörande godkännande av *dels* avtal med Stockholms stad rörande viss utbildning och forskning vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, *dels* överenskommelse med Stockholms stad m. fl. om tillägg till avtal angående upplåtelse av Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus för den medicinska undervisningen m. m.

Utbyggande av karolinska sjukhuset

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 6 560 000 kr.

Inledning

Genom beslut den 24 maj 1957 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande att i samband med pågående översyn av den av 1951 års riksdag i princip godkända generalplanen för karolinska sjukhusets utbyggnad till förutsättningslös prövning upptaga frågan om förläggande till karolinska sjukhusets område av föreslagen nybyggnad för en betatronanläggning.

Med skrivelse den 22 februari 1960 framlade kommittén förslag till byggnadsprogram för bl. a. nybyggnad av en högvoltsstation i anslutning till radiumhemmet å karolinska sjukhuset och framhöll därvid, att kommittén fann det ytterst angeläget ur såväl sjukvårds- som forskningssynpunkt att en dylik anläggning knöts till radiumhemmet. Vid utformningen av den byggnad, som skulle inrymma anläggningen, finge — enligt vad kommittén vidare anförde — beaktas, att byggnadskroppen såsom sin kärna skulle innehålla utrymmen för specialapparatur för strålbehandlingen, nämligen dels en betatron om 35 MV, dels en koboltkanon om 60 CO, dels ock en lineär accelerator om 4 MV. Omkring denna byggnadskärna skulle grupperas de övriga utrymmen, som betingades av strålverksamheten. Kommitténs byggnadsförslag innefattade en byggnad om två våningsplan, förlagd sydväst om och omedelbart intill radiumhemmet, med vilken byggnad den förbands medelst en kulvert. Kostnaderna för byggnadsföretaget i dess helhet beräknades till 2 500 000 kr. Kommittén underströk dock, att beräkningen var ytterst approximativ. Härtill kom kostnaderna för specialapparatur samt inredning och utrustning, vilka kostnader kommittén då icke ansåg sig kunna i vidare mån angiva än att de med största sannolikhet skulle komma att uppgå till åtminstone samma belopp som byggnadskostnaderna.

Över kommitténs förslag avgavs yttranden av byggnadsstyrelsen, statens sakrevision, centrala sjukvårdsberedningen, nämnden för undervisnings-sjukhusens utbyggande, kanslern för rikets universitet efter hörande av lärarkollegiet vid karolinska institutet, direktionen för karolinska sjukhuset samt medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd.

Sedan karolinska sjukhusets utrustningskommitté i skrivelse den 22 mars 1961 hemställt om bemyndigande att under budgetåret 1961/62 för en beräknad kostnad av 1 000 000 kr. beställa en lineär accelerator, avsedd för den blivande neurokirurgiska kliniken vid sjukhuset, överlämnade byggnadskommittén med skrivelse den 18 augusti 1961 en av sistnämnda kom-

mitté verkställd utredning rörande de ytterligare byggnadsåtgärder, som erfordrades för inrymmande i den föreslagna högvoltstationen av förenämnda lineära accelerator.

Genom beslut den 29 september 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att, med beaktande av vad som anförts i en vid beslutet fogad departementspromemoria, på grundval av framlagda förslag till lokalprogram utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudritningar samt verkställa kostnadsberäkning för nybyggnad av en högvoltstation i anslutning till radiumhemmet vid karolinska sjukhuset. I promemorian framhölls bl. a. att högvoltstationens placering å sjukhusområdet borde bestämmas i samråd med karolinska sjukhusets generalplanedelegation. Kostnaderna för anordnandet i högvoltstationens källarplan av apparatrum m. m. för den lineära accelerator, som begärts för neurokirurgiska kliniken, borde redovisas särskilt. Av framlagda alternativ till för dessa lokaler erforderlig utsprängning av källarvåningen borde företräde ges åt det som med hänsyn till de utvunna utrymmenas användbarhet finge anses ekonomiskt gynnsammast. Föreslagen forskningsavdelning för s. k. gästforskare borde icke komma till utförande, för den händelse enskilda medel för ändamålet icke kunde påräknas.

Med skrivelse den 28 augusti 1961 framlade direktionen för karolinska sjukhuset förslag till byggnadsprogram för nybyggnad av ett personalbostadshus vid karolinska sjukhuset. På grundval av verkställd utredning uppskattade direktionen det ökade behovet av personalbostäder under de närmaste åren till 350—400 lägenheter. Direktionen ansåg sig därför böra föreslå, att det ifrågavarande bostadshuset bestämdes till sådan storlek som med hänsyn till tillgängligt markområde och lämplig stadsplanering vore möjlig. Över den gjorda framställningen avgavs yttranden av byggnadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, statskontoret, statens personalbostadsdelegation, drätselkammaren i Solna samt svensk sjuksköterskeförening. I skrivelse den 16 februari 1962 yttrade sig direktionen för karolinska sjukhuset ånyo i ärendet och redovisade därvid en av direktionen verkställd förnyad beräkning rörande behovet av personalbostäder vid sjukhuset. Enligt denna beräkning fanns inom och utom sjukhusområdet totalt 723 bäddar i rum avsedda för eller provisoriskt inredda som personalbostäder. Under budgetåret 1962/63 beräknades ytterligare 190 bäddar tillkomma men på grund av samtidigt ianspråktagande av 86 personalbostäder för andra ofrånkomliga ändamål disponerade sjukhuset för nytillkommande personal endast (190 - 86) 104 lägenheter. Den aktuella personalbristen på i drift varande avdelningar samt behovet av personal för dels stängda avdelningar dels nya kliniker (nervklinikerna och alkoholkliniken) motsvarade sammanlagt 454 befattningshavare. Två tredjedelar av den nytillkommande personalen, eller 305 befattningshavare, be-

räknades böra beredas bostad genom sjukhusets försorg. Häremot svarade det redovisade nytillskottet om 104 lägenheter. Direktionen beräknade således rumsbristen under år 1964 till omkring 200 lägenheter och anförde vidare följande.

Man bör givetvis eftersträva att så snart personalsituationen det medger för patientvård taga i anspråk de vårdavdelningar, som f. n. apterats till provisoriska personalbostäder. Härför erfordras ytterligare 90 bäddar, varav 57 i ersättning för de bäddar, som går förlorade vid avdelningarnas öppnande och återstoden för erforderlig vårdpersonal. Man måste därjämte räkna med att återstoden av de rum i elevhemmet, som f. n. är upplåtna till biträden, inom en snar framtid måste beläggas med sjuksköterskeelever. Härför erfordras 38 bäddar. I administrationshuset är 39 rum tillfälligt anordnade som dubbelrum för biträdespersonal. En sådan bostadsstandard låter sig icke förena med nutida krav och förhållandet kan endast godtagas som ett provisorium. Förändringen av dessa rum till enkelrum kräver ytterligare 39 bostadsrum. Vid den tidpunkt nu nämnda åtgärder kunnat eller måst vidtagas uppgår bristen till omkring 365 rum.

Den fortsatta exploateringen av den s. k. Västra Skogen i Solna kan beräknas tillföra sjukhuset 150 lägenheter. Det av direktionen tidigare föreslagna bostadstillskottet om 225 lägenheter genom uppförande inom sjukhusets område av ett tredje bostadshus står i god överensstämmelse med det framtida behovet sådant detta numera f. n. låter sig beräknas. Härvidlag är att märka att inga bostäder ändock beräknats för den personal, som kommer att erfordras i samband med sjukhusets fortsatta utbyggande eller på grund av ett eventuellt framtida beslut om ytterligare arbetstidsförkortning.

Sedan åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande uppdragits att verkställa överarbetning av det av direktionen framlagda byggnadsförslaget överlämnade kommittén med skrivelse den 26 juni 1962 nytt förslag till byggnadsprogram för ett personalbostadshus vid sjukhuset. Enligt detta program skulle det föreslagna personalbostadshuset placeras nordväst om thoraxklinikerna invid Solnavägen i anslutning till en gruppering av befintliga personalbostadshus samt utformas såsom ett höghus med femton bostadsvåningar, en souterrängvåning och en källarvåning. Antalet lägenheter skulle utgöra 165, varav ett antal dubletter. I byggnaden skulle vidare ingå klubblokaler, tvättstuga, förråd m. m.

Genom beslut den 15 augusti 1962 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att på grundval av det av kommittén framlagda byggnadsprogrammet och i samråd med direktionen för karolinska sjukhuset utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudhandlingar, innefattande tillförlitlig kostnadsberäkning, av nybyggnad för ett personalbostadshus vid sjukhuset. Kungl. Maj:t anbefallde samtidigt byggnadskommittén att vid projekteringen noggrant pröva möjligheten att förse det föreslagna personalbostadshuset med ytterligare lägenheter genom att öka antalet våningsplan utöver vad som angivits i det framlagda byggnadsprogrammet.

Förslag

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande hemställer i skrivelser den 24 augusti 1962 samt den 28 januari och den 11 februari 1963 om anvisande av medel för i följande sammanställning angivna ändamål.

1. Uppförande av nervkliniker	230 000
2. Anordnande av nya lokaler för allergologiska kliniken	100 000
3. Utbyggnad av telefonväxeln	225 000
4. Komplettering av elutrustningen i panncentralen	175 000
5. Upprustning av lokaler för kliniskt-fysiologiskt centrallaboratorium	200 000
6. Ombyggnad av radiumhemmet, etapp I	765 000
7. Uppförande av nybyggnad för högvoltsstation	1 000 000
8. Uppförande av nya personalbostadshus	2 500 000
9. Utredningsmedel	150 000
	Summa kr. 5 345 000

Motiv

Till motivering för anslagsäskandena återopas bl. a. följande.

1. Kostnaderna för uppförande av nya nervkliniker beräknades per den 1 oktober 1957 till 14 800 000 kr., varav på staten skulle belöpa omkring 10 300 000 kr. oavsett kostnadsstegringar, vilka enligt gällande avtal i sin helhet belastar statsverket. För byggnadsföretaget har under budgetåren 1957/63 anvisats sammanlagt 12 125 000 kr., varav 1 600 000 kr. till löpande kostnadsstegringar och 225 000 kr. till vissa ändringsarbeten.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1961/62 beräknade kommittén kostnadsstegringen för tiden den 1 oktober 1957—den 1 januari 1960 till 80 946 kr. samt stegringen från sistnämnda dag intill utgången av budgetåret 1961/62 till 985 052 kr. eller till sammanlagt 1 065 548 kr. Den på tiden intill utgången av budgetåret 1962/63 belöpande kostnadsstegringen uppskattar kommittén enligt byggnadsstyrelsens index per den 1 januari 1962 till 1 826 892 kr., motsvarande 3,6 procent å 2 236 000 kr. och 13,9 procent å 12 564 000 kr., vilket belopp beräknas investerat intill utgången av budgetåret 1962/63. Medelsbehovet för kostnadsstegringarna utgör sålunda under nästa budgetår (1 826 892 — 1 600 000) i runt tal 230 000 kr.

2. För uppförande av lokaler för allergologiska kliniken (allergologilaboratoriet) har hittills anvisats 1 085 000 kr. Genom utnyttjande av den planerade påbyggnadens vind har utvunnits ytterligare lokalutrymmen om cirka 200 m², vilka avses bli utnyttjade för bl. a. undervisningen i allergologi. Den beräknade kostnaden för iordningställandet av ifrågakvarande vindsutrymmen, 100 000 kr., är icke inkluderad i det för byggnadsföretaget anvisade beloppet. Vid bifall till ifrågakvarande förslag erfordras för nästa budgetår en medelsanvisning av 100 000 kr.

3. För budgetåret 1961/62 har anvisats 500 000 kr. till utbyggnad av telefonväxeln vid karolinska sjukhuset. På grund av en av sjukhusdirektionen begärd utökning av växeln har kostnaderna för utbyggnaden emellertid icke kunnat hållas inom anslagsramen. Televerket har nu inkommit med slutlig beräkning av kostnaderna för växeln, varför totalkostnaden för anlägg-

ningen kan preciseras till 725 000 kr. För att täcka den uppkomna kostnadsökningen bör för nästa budgetår anvisas 225 000 kr.

4. En av Elektriska Prövningsanstalten verkställd utredning angående dels manöverutrustningen m. m. i panncentralen, dels ock manöversystemet för sjukhusets fläktanordningar har givit vid handen att den förefintliga utrustningen måste kompletteras. Totalkostnaden för de erforderliga arbetena beräknas av Prövningsanstalten till 425 000 kr., varav 175 000 kr. belöper på kommittén medan återstoden äskats i annat sammanhang. Av det på kommittén fallande beloppet hänför sig 100 000 kr. till manöverutrustningen i panncentralen — anskaffande av kontroll-, manöver- och symboltavla inklusive favoriseringsutrustning för högspänningsanläggningen — och 75 000 kr. till kostnaderna för komplettering av manöversystemet för fläktarna.

5. För provisoriskt iordningställande av lokaler för kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet har hittills anvisats sammanlagt 500 000 kr. Frågan om den definitiva förläggningen av laboratoriets lokaler har därefter varit föremål för utredning i samband med upprättandet av förslag till ny generalplan för karolinska sjukhuset. Av ett från karolinska sjukhusets generalplanedelegation inhämtat yttrande framgår att laboratoriet, såvitt nu kan bedömas, för framtiden kommer att bibehållas vid sin nuvarande placering inom sjukhusets centralblock. Sedan definitiv ställning sålunda tagits till fysiologiska laboratoriets framtida förläggning, har kommittén ansett sig böra tillmötesgå vissa krav på ytterligare inredningar, utökade sanitetsinstallationer m. m., som vid granskning av ritningarna över ombyggnaden framförts av överläkaren vid laboratoriet. Likaså har kommittén velat tillgodose önskemål om anordnande av vissa ytterligare utrymmen, såsom lokaler för personal, omklädningsrum, städtrum och förråd, som sjukhusdirektionen framställt vid sin granskning av ritningarna. Avgörande för kommitténs positiva inställning till här berörda ändringsförslag i fråga om inredningar och lokaler har varit en önskan att ge kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet, sedan dess förläggning blivit slutgiltigt bestämd, samma lokalresurser som kliniskt-bakteriologiska och kliniskt-kemiska centrallaboratorierna.

Den totala kostnaden för ifrågakvarande ombyggnadsarbeten har beräknats till 800 000 kr., varav för budgetåren 1961/63 anvisats tillhoppa 500 000 kr. Av det återstående erforderliga beloppet, 300 000 kr., kan kommittén räkna med ett bidrag av 70 000 kr. från sjukhusdirektionen för viss reparation av nuvarande fysiologiska laboratoriet. Kommittén föreslår vidare att av de medel, som anvisats för utökning av den röntgendiagnostiska institutionens lokaler, ett belopp av 25 000 kr. får tagas i anspråk för ombyggnaden av fysiologiska laboratoriet. Dessutom torde för ändamålet ett belopp av 5 000 kr. kunna tagas i anspråk av disponibla medel. Det erforderliga medelsbehovet skulle härvid utgöra 800 000 — (500 000 + 70 000 + 25 000 + 5 000) 200 000 kr.

6. Kostnaderna för etapp I av ombyggnaden av radiumhemmet har av statsmakterna beräknats till 1 465 000 kr., varav 700 000 kr. anvisats för budgetåret 1962/63. Då byggnadsföretaget beräknas kunna slutföras under nästa budgetår, utgör medelsbehovet för ifrågakvarande ändamål (1 465 000 — 700 000) 765 000 kr.

7. Kommittén har nu slutfört projektering till och med färdigställande av huvudhandlingar för nybyggnad av en högvoltstation. Byggnaden har placerats i anslutning till radiumhemmets sydvästra hörn. Genom denna

placering kommer högvoltstationen att tillsammans med telegammaavdelningen i radiumhemmets västra källare att bilda en önskvärd sammanhängande arbetsenhet. Den västra byggnadsgränsen för högvoltstationen har av karolinska sjukhusets generalplanedelegation ansetts böra skjutas mot öster i största möjliga utsträckning. En större förskjutning omöjliggöres emellertid av en befintlig försörjningskulvert till neurokirurgiska kliniken nybyggnad. Den nu redovisade byggnadens placering är en kompromisslösning som innebär att högvoltstationens sydöstra hörn bygges över kulverten. Byggnadsplatsens västra gräns har godtagits av direktionen för karolinska sjukhuset.

Högvoltstationen består av källare, bottenvåning samt våning 1 tr. Hela källarvåningen avses att schaktas eller sprängas ur med undantag av utrymna under behandlingsrum och mätkorridor. I källarplanet inrymmer lokaler för en koboltapparat avsedd för neurokirurgiska kliniken. Övriga utrymmen i källaren avses som undercentraler för vvs, personalrum samt arkivlokaler. I bottenvåningen placeras reception, väntrum, sänghall, omlädningsrum för patienter samt fyra strålbbehandlingsrum, varav tre inredes omedelbart för en betatron, en koboltapparat samt en lineär accelerator. Reservbehandlingsrummet skall i avvaktan på en framtida apparat utnyttjas så att befintlig apparatur flyttas till rummet från radiumhemmet. I bottenplanet inryms vidare sköljrum, omlägnings- och dosplaneringsrum, modulrum, verkstad, expeditioner samt undersöknings- och demonstrationsrum. I övervåningen anordnas ett strålbibiologiskt laboratorium och en konsultationsavdelning. I övrigt upptages övervåningen av arbetsrum för fysiker, studierum, personal- och vilrum samt två gästforskar-dubbletter. Beträffande kostnaderna för dessa dubbletter, som uppgår till cirka 50 000 kr., har vederbörande ämnesföreträdare under hand meddelat, att enskilda medel ställts i utsikt för bestridande av desamma. I den till projekteringsuppdraget fogade departementspromemorian föreskrevs bl. a. att byggnadskostnaderna för den lineära accelerator, som avsågs för den neurokirurgiska kliniken och som vid det fortsatta utredningsarbetet utbytts mot en koboltapparat, skulle redovisas särskilt. Enär det sedermera slagits fast att apparaten skulle komma att placeras i högvoltstationen har denna kostnad icke specificerats. Beträffande alternativa kostnadsuppgifter för utgrävda resp. utgrävda reservytor i källaren har av projekteringen framkommit att större delen av källaren kommer att utnyttjas. De ytor som kvarstår kräver icke särskild sprängning för att kunna utnyttjas som t. ex. förråd.

Kommittén har inhämtat yttranden över det framlagda ritningsförslaget från bl. a. direktionen för karolinska sjukhuset, nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande, medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd samt byggnadsnämnden i Solna. Förslaget har i princip godtagits av dessa myndigheter.

Byggnadskostnaderna — inklusive kostnader för oförutsett m. m. — beräknar kommittén till 5 000 000 kr. Byggnadsarbetena avses kunna påbörjas under våren 1964. Med hänsyn härtill torde en medelsanvisning för nästa budgetår om 1 000 000 kr. vara tillfyllest.

8. Kommittén har även slutfört projektering till och med färdigställande av huvudhandlingar för nya personalbostadshus vid sjukhuset. Det föreliggande förslaget upptar — till skillnad från programförslaget — två bostadshus, varav ett lägre hus med souterrängvåning och 6 bostadsvåningar

samt ett höghus med souterrängvåning och 13 bostadsvåningar. Sammanlagt omfattar de båda bostadshusen 180 lägenheter, varav 53 dubletter med en lägenhetsyta om 44 m² samt 127 enkelrum med lägenhetsytor varierande mellan 29 och 33 m². Härtill kommer klubblokal, studierum samt tvättstuga jämte förrådsutrymmen m. m. Kostnaderna för de båda byggnaderna — inklusive kostnader för oförutsett m. m. — beräknar kommittén till 7 500 000 kr. Med hänsyn till att byggnadsarbetena beräknas kunna igångsättas under hösten 1963 och då byggnadstiden uppskattas till cirka 18 månader erfordras för nästa budgetår en medelsanvisning om 2 500 000 kr.

Kommittén har inhämtat yttranden beträffande förslaget till uppförande av nya personalbostadshus vid sjukhuset från bl. a. direktionen för karolinska sjukhuset, svensk sjuksköterskeförening samt Solna stads byggnadsnämnd. Ifrågavarande organ har i princip tillstyrkt förslaget. Sjuksköterskeföreningen har dock uttryckt önskemål om ett antal större lägenheter med kök för sjuksköterskor med familj och i övrigt framfört vissa detaljmärkningar.

9. Under budgetåret 1962/63 anvisades till löpande utgifter 100 000 kr. medan belastningen på denna anslagspost under budgetåret 1961/62 utgjorde 102 563 kr. För nästa budgetår äskas ett till 150 000 kr. förhöjt belopp till täckande av löpande utgifter, varav 30 000 kr. enbart för utökad kontrollverksamhet.

Föredraganden

I enlighet med vad byggnadskommittén föreslagit tillstyrker jag en fortsatt medelsanvisning för uppförande av nervklinikerna om 230 000 kr. Med hänsyn till vad chefen för inrikesdepartementet uttalat i 1961 års statsverksproposition (kapitalbudgeten, inrikesdepartementet, punkt 4) rörande upptagande av förhandlingar med Stockholms stad och Stockholms läns landsting om ändring av gällande avtal angående samarbete för uppförande och drift av sagda kliniker, anser jag mig emellertid kunna räkna med att viss del av ifrågavarande belopp icke skall slutligt stanna på statsverket. Enär de slutliga kostnaderna för byggnadsföretaget nu i huvudsak låter sig överblicka, avser chefen för inrikesdepartementet att inom den närmaste tiden föreslå att Kungl. Maj:t uppdrager åt den statliga förhandlingskommissionen att upptaga förhandlingar i frågan med staden och landstinget.

För anordnande av nya lokaler för allergologiska kliniken har hittills anvisats 1 085 000 kr. Enligt vad jag inhämtat beräknas byggnadsarbetena kunna igångsättas innevarande vår. Det för ändamålet redan anvisade beloppet torde emellertid vara tillräckligt för att täcka medelsbehovet för byggnadsåtgärderna för nästa budgetår, varför någon ytterligare medelsanvisning nu icke erfordras. Mot bakgrund av det ökade behovet av undervisningslokaler vid sjukhuset för ämnet dermato-venereologi, vilket är en följd av den av statsmakterna beslutade ökningen av utbildningskapaciteten vid karolinska institutet, har jag i och för sig icke funnit anledning till erinran mot förslaget att vindsvåningen i den för allergologiska kliniken planerade påbyggnaden inredes med bl. a. utrymmen för

undervisningen. Kommittén har emellertid ännu icke hunnit framlägga de definitiva ritningarna beträffande denna del av byggnadsföretaget. Om riksdagen icke har något att erinra däremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna dessa ritningar.

För budgetåret 1961/62 har anvisats 500 000 kr. till utbyggnad av sjukhusets telefonväxel. Sedan televerket nu slutgiltigt redovisat kostnaderna för växeln kan totalkostnaderna för anläggningen beräknas komma att uppgå till 725 000 kr. För nästa budgetår bör således anvisas resterande 225 000 kr.

Företagen utredning angående manöverutrustningen i panncentralen och manöversystemet för sjukhusets fläktanordningar har utvisat att vissa förbättringar och kompletteringar nödvändigtvis måste vidtagas. Under förevarande anslag bör för angivna ändamål anvisas ett belopp av 175 000 kr.

För provisoriskt iordningställande av vissa ledigblivna utrymmen inom sjukhuset för kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriets räkning har hittills anvisats 500 000 kr. Sedan det numera klarlagts att laboratoriet även för framtiden avses kvarligga i ifrågavarande lokaler, anser jag mig böra tillstyrka, att ytterligare medel ställs till kommitténs förfogande för att därigenom möjliggöra att lokalerna erhåller en något högre standard än som ursprungligen varit avsedd. Jag föreslår, att för ändamålet anvisas 200 000 kr., varjämte kommittén bör medgivas rätt att taga i anspråk å anslaget disponibla medel om tillhoppa 30 000 kr.

1962 års riksdag godkände ett i propositionen 1962:77 framlagt förslag till uppförande i en första byggnadsetapp av om- och tillbyggnad av radiumhemmet samt anvisade för ändamålet 700 000 kr. Enär byggnadsföretaget, som kostnadsberäknats till 1 465 000 kr., beräknas bli avslutat under nästa budgetår, bör för täckande av det resterande medelsbehovet ett belopp av 765 000 kr. upptagas under anslaget.

Sedan några år tillbaka har apparatur för högenergetisk strålning varit i bruk vid radiumhemmet. Apparaturen är f. n. installerad i provisoriska lokaler med delvis otillfredsställande strålskydd, varför den icke kan utnyttjas i full utsträckning. Brist råder vidare på erforderliga bilokaler, såsom rum för läkare och annan personal samt väntrum för patienter. Mot bakgrund härav har det befunnits nödvändigt att en nybyggnad för högvoltsterapi kommer till utförande vid radiumhemmet. Jag vill erinra om att motsvarande byggnader beslutats för jubileumsklinikerna i Göteborg och Lund samt att 1962 års riksdag godkänt ett av chefen för inrikesdepartementet i propositionen 1962:77 framlagt program för bl. a. ny radio-terapeutisk klinik och därtill anknuten högvoltstation vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Genom beslut den 29 september 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadskommittén att på grundval av ett av kommittén framlagt lokalprogram utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudritningar samt verkställa kostnadsberäkning för nybygg-

nad av en högvoltstation i anslutning till radiumhemmet vid karolinska sjukhuset. I en vid Kungl. Maj:ts beslut fogad särskild promemoria lämnades vissa anvisningar för det fortsatta utredningsarbetet.

Kommittén har nu lagt fram huvudhandlingar för ifrågavarande nybyggnad jämte kostnadsberäkningar. Byggnaden har placerats i anslutning till radiumhemmets sydvästra hörn och består av källare, bottenvåning samt våning 1 tr. I källarplanet inrymmer bl. a. lokaler för en koboltapparat avsedd för neurokirurgiska kliniken. Jag vill här inskjuta att 1962 års riksdag medgivit, att en lineär accelerator finge beställas under innevarande budgetår för sistnämnda kliniks behov. Vid den fortsatta utredningen har emellertid en koboltapparat befunnits mera lämplig. Jag återkommer till denna fråga vid min anmälan i det följande av karolinska sjukhusets utrustningsanslag. I bottenvåningen har inrymts reception, väntrum, sänghall, omklädningsrum samt fyra strålbehandlingsrum, varav ett reservrum, ävensom sköljrum, omlägnings- och dosplaneringsrum, modulrum, verkstad, expeditioner samt undersöknings- och demonstrationsrum. I övervåningen anordnas ett strålbilologiskt laboratorium och en konsultationsavdelning. I övrigt upptages övervåningen av arbetsrum för fysiker, studierum, personal- och vilrum samt två gästforskardubletter. Kostnaderna för byggnaden har uppskattats till 5 000 000 kr. Enligt vad jag inhämtat har i detta belopp inlagts kostnader för oförutsedda utgifter med 350 000 kr. Kommittén har infordrat yttranden över det framlagda ritningsförslaget från bl. a. direktionen för karolinska sjukhuset, nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande, medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd samt byggnadsnämnden i Solna. Förslaget har i princip godtagits av dessa myndigheter.

För egen del har jag icke i och för sig funnit anledning till erinran mot det redovisade byggnadsförslaget. Såsom kommittén själv framhållit, har stora svårigheter förelegat att finna en lämplig placering av högvoltstationen i anslutning till radiumhemmet, vilken icke samtidigt försvårar en kommande utbyggnad av andra enheter vid sjukhuset. Den placering av anläggningen, som kommittén slutligen stannat för, innebär att hänsyn tagits till angivna omständighet men kan det oaktat möjligen komma att i viss mån inverka hindrande på en framtida tillbyggnad av sjukhusets huvudkomplex. Mot bakgrund härav anser jag mig böra föreslå att det får ankomma på Kungl. Maj:t att taga slutlig ställning till den eventuella jämkning i fråga om högvoltstationens placering å sjukhusområdet som kan visa sig erforderlig, under förutsättning att en sådan jämkning icke är ägnad att öka byggnadskostnaderna eller medföra att byggnadsprojektets utformning i något väsentligt avseende kommer att avvika från det nu framlagda förslaget. Jag räknar med att en sådan överprövning icke skall behöva fördröja byggnadsföretagets påbörjande. Med denna reservation anser jag mig kunna godtaga det framlagda ritningsförslaget och den

då grundade kostnadsberäkningen. Jag förutsätter emellertid, att den del av den totala byggnadskostnaden som faller på de två gästforskar-dubblerna — 50 000 kr. — bestrides av donationsmedel. Med hänsyn till att byggnadsarbetena icke torde kunna påbörjas förrän tidigast under våren 1964, anser jag en medelsanvisning om 700 000 kr. för ändamålet vara tillfyllest för nästa budgetår.

Den kanske viktigaste förutsättningen för en tillfredsställande personalrekrytering vid sjukhuset är tillgången till personalbostäder i erforderlig utsträckning. I det föregående har återgivits en av direktionen för karolinska sjukhuset framlagd beräkning rörande personalbostadsbehovet vid sjukhuset. Av denna beräkning framgår att bristen på bostäder under de närmaste åren kan uppskattas till omkring 365 lägenheter. Hänsyn har därvid tagits till behovet av ökat antal lägenheter till följd av bl. a. alkoholklinikens och nervklinikernas tagande i bruk samt till önskvärdheten av att kunna nyrekrytera personal för nu stängda vårdavdelningar, medan sådana förhållanden som sjukhusets fortsatta utbyggande och ett eventuellt framtida beslut om ytterligare arbetstidsförkortning icke påverkat beräkningarna. Enligt vad jag inhämtat kommer vidare ett genomförande av den beslutade utbildningen av sjukvårdsbiträden och andra personalgrupper inom sjukvården vid sidan av sjuksköterskorna att ställa ökade krav på bostäder. Det är således uppenbart att ytterligare ett betydande antal personalbostäder måste ställas till sjukhusets förfogande. Om så icke sker kommer möjligheterna att rekrytera personal till sjukhuset att allvarligt äventyras. I första hand bör man inom den allmänna bostadsmarknaden söka tillgodose behovet av personalbostäder. Solna stad har redan tidigare visat sjukhuset stort tillmötesgående i detta hänseende, varigenom ett icke ringa antal lägenheter i staden har kunnat utnyttjas som personalbostäder. Den fortsatta exploateringen av den s. k. Västra Skogen i Solna kan omkring år 1966 beräknas tillföra sjukhuset ytterligare 150 lägenheter. Något bostadstillskott härutöver synes däremot icke vara att påräkna inom de närmaste åren vare sig från Solna eller från andra kommuner i sjukhusets närhet. Enär den föreliggande bristen på bostäder uppenbarligen icke kan hävas enbart genom tillförandet av de 150 lägenheter, som sålunda ställts i utsikt, återstår ingen annan lösning på problemet än att ytterligare personalbostäder uppföres på sjukhusområdet. Jag vill i detta sammanhang erinra om att byggnadskommittén redan år 1957 lagt fram förslag om uppförande av tre nya personalbostadshus vid sjukhuset, varav hittills två kommit till utförande. I anslutning till dessa två bostadshus, som färdigställdes år 1959, finns ett outnyttjat markområde nordväst om thoraxklinikerna invid Solnavägen, å vilket ytterligare bostadshus skulle kunna förläggas. Någon annan förläggning av permanenta personalbostadshus å sjukhustomten torde icke böra komma ifråga, eftersom återstående, ännu icke bebyggda markområden å sjukhusområdet genom sin centralare belägenhet måste reserveras för en framtida utbyggnad av sjukhuset.

Sedan frågan om uppförande av nya personalbostadshus ånyo aktualiserats av direktionen hösten 1961 har spørgsmålet ingående prövats av olika statliga och kommunala myndigheter. Undersökningarna utmynnade i att byggnadskommittén i juni 1962 lade fram ett förslag till byggnadsprogram för ett personalbostadshus i form av ett höghus innehållande 165 lägenheter. Genom beslut den 15 augusti samma år uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att på grundval av sagda program utföra projektering av ett dylikt bostadshus. Kungl. Maj:t anbefallde samtidigt byggnadskommittén att vid projekteringen noggrant pröva möjligheten att förse det föreslagna personalbostadshuset med ytterligare lägenheter genom att öka antalet våningsplan utöver vad som angivits i byggnadsprogrammet.

Av kommittén efter projektering nu framlagt förslag upptar två personalbostadshus i stället för enligt byggnadsprogrammet ett sådant. De båda husen, av vilka det ena är en lägre byggnad med 6 bostadsvåningar och det andra ett höghus med 13 bostadsvåningar, inrymmer sammanlagt 180 lägenheter, varav 53 dubletter med en lägenhetsyta om 44 m² samt 127 enkelrum med lägenhetsytor varierande mellan 29 och 33 m². Kostnaderna för de båda byggnaderna har kommittén uppskattat till 7 500 000 kr. Härav utgör i runt tal 500 000 kr. kostnader för oförutsett. Förslaget har granskats av bl. a. direktionen för karolinska sjukhuset, Solna stads byggnadsnämnd samt svensk sjuksköterskeförening, vilka i huvudsak godtagit detsamma. Av föreningen framförda detaljemärkningar torde kunna övervägas vid det fortsatta utredningsarbetet. För egen del konstaterar jag med tillfredsställelse, att antalet lägenheter ökats i förhållande till programförslaget samtidigt som hushöjden kunnat minskas som en följd av att projektet delats upp på två fristående huskroppar. Det befintliga personalbostadsbeståndet vid sjukhuset saknar så gott som helt dubletter. Bl. a. mot bakgrund av den allmänna standardstegringen på bostadssektorn har jag funnit det angeläget att ett antal dylika lägenheter tillföres sjukhuset. Jag har således ingen erinran mot kommitténs förslag i denna del. Ej heller i övrigt har det framlagda byggnadsförslaget föranlett några erinringar från min sida och jag är därför beredd att tillstyrka, att detsamma kommer till utförande utan dröjsmål. Med snabb byggnadstakt kan projektet stå färdigt för inflyttning hösten 1965. I enlighet med kommitténs framställning föreslår jag, att för byggnadsarbetenas påbörjande under nästa budgetår anvisas ett belopp av 2 500 000 kr.

För kommitténs fortsatta arbete under nästa budgetår tillstyrker jag en medelsanvisning av 150 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1963/64 skulle alltså utgöra (230 000 + 225 000 + 175 000 + 200 000 + 765 000 + 700 000 + 2 500 000 + 150 000) 4 945 000 eller avrundat 4 950 000 kr.

Jag vill slutligen i detta sammanhang anmäla att — i avvaktan på ställningstagande till bl. a. frågan om en eventuell anknytning till karolinska

sjukhuset — förslag väckts om samordning mellan Eugeniahemmets sjukavdelning och Norrbackainstitutets ortopediska klinik samt om överförande av huvudmannskapet för den förstnämnda avdelningen till Norrbackainstitutet. Under förutsättning att riksdagen icke har något att invända däremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning till förslaget och de personalfrågor m. m., som kan aktualiseras av förslagets genomförande.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbyggande av karolinska sjukhuset* under socialdepartementets kapitalbudget, statens allmänna fastighetsfond, för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 4 950 000 kr.

Karolinska sjukhuset: Inköp av bostadspaviljonger

Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Förslag

Direktionen för karolinska sjukhuset hemställer i skrivelser den 28 september 1962 och den 30 januari 1963 bl. a. om anvisande av tillhoppa 635 000 kr. för inköp av två s. k. bostadspaviljonger.

Motiv

Budgetåret 1961/62 anvisades å tilläggsstat medel för inköp från arbetsmarknadsstyrelsen samt för uppförande och utrustning av fyra s. k. industripaviljonger (bostadspaviljonger) inom karolinska sjukhusets område. De ifrågavarande paviljongerna är numera tagna i bruk. De har visat sig på ett utmärkt sätt komplettera sjukhusets övriga bostadsbestånd, och de befattningshavare, som bebor desamma, har förklarat sig vara helt nöjda med denna typ av bostäder.

Svårigheterna att rekrytera främst vårdpersonal och tillgången på bostäder som ett verksamt medel att avhjälpa dessa svårigheter består alltså jämt.

Direktionen har därför ånyo vänt sig till arbetsmarknadsstyrelsen och med styrelsen träffat avtal om förhyrande av en bostadspaviljong om 22 enrumslägenheter att uppföras i nordöstra delen av sjukhusområdet, omedelbart norr om befintligt bostadshus för sjuksköterskor, det s. k. punkthuset. Förberedelsearbetena är igångsatta och paviljongen beräknas vara färdig att tagas i bruk i mitten av februari 1963. Arbetsmarknadsstyrelsen har i anslutning till hyresavtalet förutsatt, att direktionen i årets anslagsäskanden begär medel för inlösen av byggnaden och att, därest medel erhålles, inlösen sker omedelbart vid ingången av budgetåret 1963/64. Kostnaden

för paviljongen inklusive frakt och anslutningar av vvs- och el-ledningar uppgår till 285 000 kr.

Den centrala administrationen, vars lokalbehov i det s. k. västra bostads-
huset tillgodosetts genom ombyggnad under budgetåret 1958/59, börjar
ånyo lida av brist på tjänsterum. För att förbättra rådande trångboddhet
och anskaffa tjänsterum för nytillkommande tjänstemän avser direktionen
att taga i anspråk ytterligare en bostadsvåning i nämnda hus. En förutsätt-
ning för att denna våning skall kunna evakueras är att därstädes boende
personal beredes andra bostadsrum. För att åstadkomma ersättningsbostä-
der erfordras ytterligare en bostadspaviljong av samma typ som före-
nämnda, under byggnad varande paviljong.

Direktionen erinrar om att enligt ett av Kungl. Maj:t godkänt avtal mel-
lan staten och Sällskapet Eugeniahemmet (se propositionen 1958:87, s.
16 f) direktionen har att bereda ett visst antal befattningshavare vid Euge-
niahemmet bostad i av sjukhuset disponerade bostadshus såsom ersättning
för ett Eugeniahemmet tillhörigt personalbostadshus, vilket måst rivas
med anledning av tillkomsten av nervblocket å karolinska sjukhuset.

Med hänsyn till sistnämnda omständighet och enär av sjukhuset dispo-
nerad obebyggd mark måste reserveras för andra ändamål har preliminär
överenskommelse träffats med Sällskapet Eugeniahemmet, varigenom di-
rektionen medgivits rätt att utan särskild ersättning å den av Sällskapet
disponerade delen av kronohemmanet Norrbacka uppföra en bostadspavil-
jong innehållande cirka 22 bostadsrum m. m. Enligt överenskommelsen
skall bostad i paviljongen företrädesvis beredas sådan personal vid Eugenia-
hemmet, åt vilken karolinska sjukhuset har att upplåta bostad.

Kostnaderna för uppförande av paviljongen beräknas till 350 000 kr., in-
klusive dels anslutning av ledningar för vatten, avlopp och elektricitet till
Eugeniahemmets nät, dels ock anläggande av värmekulvert från karolinska
sjukhuset till paviljongen.

Föredraganden

Vid min anmälan i det föregående av anslaget till Utbyggande av karolin-
ska sjukhuset har jag biträtt ett förslag om uppförande av nya personalbo-
stadshus vid karolinska sjukhuset. Jag har därvid framhållit, att möjligheten
att rekrytera personal för sjukhuset allvarligt äventyras om icke behovet av
personalbostäder blir tillgodosett. Den av direktionen för karolinska sjuk-
huset verkställda beräkningen av bostadsbehovet utvisar klart att ytter-
ligare åtgärder på området är nödvändiga. Genom tillkomsten av förenämnda
personalbostadshus kommer sjukhuset att tillföras 180 lägenheter. Vi-
dare torde ytterligare ett antal bostäder i Solna stad komma att ställas till
sjukhusets förfogande. De nya personalbostadshusen kan emellertid icke
stå färdiga för inflyttning förrän mot slutet av år 1965. De bostäder i Solna
stad, som ställts i utsikt, torde kunna tagas i bruk först påföljande år.
Under de närmaste åren har sjukhuset således icke något bostadstillskott
att räkna med. Mot bakgrund härav har jag funnit det nödvändigt att fort-
sätta på den redan inslagna vägen att anordna provisoriska bostäder i an-
slutning till sjukhuset. Erfarenheterna av de för snart ett år sedan i bruk

tagna fyra mindre bostadspaviljongerna på sjukhusområdet är övervägande mycket goda. Dessa bostäder innehåller visserligen enbart små rumsenheter men erbjuder dock en förhållandevis god standard. Direktionen har nu föreslagit att ytterligare två bostadspaviljonger, vardera innehållande cirka 22 lägenheter, uppföres, den ena i nordöstra delen av sjukhusområdet invid befintligt personalbostadshus för sjuksköterskor, den andra å den av Sällskapet Eugeniahemmet disponerade marken mellan Nya Hemmet och nervklinikernas nybyggnad. Preliminär överenskommelse om en sådan förläggning har träffats mellan direktionen och sällskapet. Vidkommande den förstnämnda paviljongen har åtgärder genom arbetsmarknadsstyrelsens försorg redan vidtagits för anskaffande av densamma. Kostnaderna för inköp och uppförande av bostadspaviljongerna uppgår till 285 000 resp. 350 000 kr. Orsaken till att kostnaderna är högre för den senare paviljongen sammanhänger med att grundförhållandena är något besvärligare och att anslutning av ledningar för vatten, avlopp och elektricitet m. m. kräver mera vittgående åtgärder än vad fallet är beträffande paviljongen å norra sjukhusområdet. Enligt vad jag inhämtat har det emellertid icke varit möjligt att finna en annan, gynnsammare förläggning av paviljongen. Jag är därför beredd att tillstyrka det av direktionen framlagda förslaget och förordar, att för inköp av två bostadspaviljonger anvisas 635 000 kr. Härtill kommer utrustningskostnader, till vilka jag återkommer vid anmälan i det följande av karolinska sjukhusets utrustningsanslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att
till *Karolinska sjukhuset: Inköp av bostadspaviljonger*
för budgetåret 1963/64 under femte huvudtiteln anvisa ett
reservationsanslag av 635 000 kr.

Karolinska sjukhuset: Utrustning

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 5 100 000 kr.

Förslag

I. *Direktionen för karolinska sjukhuset* hemställer i skrivelser den 28 augusti och den 28 september 1962 samt den 30 januari 1963 bl. a. om anvisande för budgetåret 1963/64 av 1 895 000 kr. för anskaffande av utrustning enligt följande sammanställning:

1. Nyinköp av utrustning för befintliga kliniker och avdelningar.....	1 200 000
2. Komplettering av utrustning för jouravdelning, intensivvårdsavdelning och provisorisk steriliseringscentral.....	150 000
3. Utrustning för nya lokaler till den centrala administrationen.....	50 000
4. Utrustning för den patologiska institutionens tillbyggnad.....	300 000
5. Inköp av nya maskiner till tvätanläggningen.....	135 000
6. Utrustning för en bostadspaviljong.....	60 000
	<hr/>
	Summa kr. 1 895 000

II. *Karolinska sjukhusets utrustningskommitté* hemställer i skrivelse den 14 februari 1963 om anvisande för budgetåret 1963/64 av tillhoppa 4 023 000 kr. för anskaffande av utrustning enligt följande sammanställning:

1. Fortsatt utrustning av nervklinikerna.....	1 058 000
2. Påbörjande av utrustningsanskaffning till vissa lokaler inom nervklinikernas laboratorieflygel.....	300 000
3. Anskaffning av apparatur för strålkirurgi till nervklinikerna.....	657 000
4. Fortsatt utrustning av kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet.....	700 000
5. Utrustning i samband med om- och tillbyggnad av allergologiska kliniken.....	668 000
6. Utrustning avseende etapp I av radiumhemmets ombyggnad.....	640 000
Summa kr.	4 023 000

Motiv

I. 1. Från överläkare m. fl. har inkommit framställningar om nyinköp till ett sammanlagt belopp av ca 3 100 000 kr. Äskandena fördelar sig enligt följande:

Medicinska kliniken.....	97 925
Allmänna anesthesiavdelningen.....	23 345
Audiologiska avdelningen.....	27 500
Barnmedicinska kliniken.....	81 560
Barnkirurgiska kliniken.....	35 150
Röntgenavdelningen för barn.....	322 065
Patologiska institutionen.....	46 200
Endokrinologiska kliniken.....	21 750
Plastikkirurgiska kliniken.....	58 700
Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet.....	81 900
Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet.....	83 855
Kvinnokliniken.....	95 000
Radiumhemmets allmänna avdelning.....	84 656
Röntgendiagnostiska institutionen.....	1 532 375
Kirurgiska thoraxkliniken.....	49 500
Thoraxklinikernas fysiologiska laboratorium.....	128 000
» anesthesiavdelning.....	51 495
» röntgendiagnostiska avdelning.....	204 055
Urologiska kliniken.....	37 000
Ögonkliniken.....	42 120
Öronklinikens foniatriska avdelning.....	15 391
Summa kr.	3 119 542

Flertalet äskanden om nyinköp har vid granskning funnits välgrundade och borde därför enligt direktionens mening tillgodoses. Den starka nedskärning av överläkarnas äskanden, som direktionen företagit — ca 1 900 000 kr. — sammanhänger med att definitiv ställning ännu icke kunnat tagas till den framtida organisationen av röntgenservicen vid sjukhuset. Omkring två tredjedelar av de framförda äskandena faller inom röntgenservicens område. Ehuru direktionen är väl medveten om, att utvecklingen inom röntgentekniken, som under senare år gått oerhört snabbt, nödvändiggör en omfattande upprustning av framför allt den centrala röntgendiagnostiska institutionens apparatutrustning, anser sig direktionen, ehuru med tvekan, av nyss angivet skäl böra intaga en avvaktande hållning till större delen av röntgenöverläkarnas äskanden. Jämväl i övrigt har betydande nedskärningar företagits och det av direktionen äskade beloppet framstår där-

för, vilket direktionen önskar starkt understryka, som ett absolut minimum.

2. Det för utrustning av intensivvårdsavdelning, jourmottagningsavdelning och provisorisk steriliseringscentral för innevarande budgetår anvisade beloppet, 200 000 kr., grundas på preliminära beräkningar, då man vid tidpunkten för beräkningarna dels icke hade tillgång till färdiga ritningar över avdelningarna, dels i stort sett saknade erfarenhet inom landet av utrustningsbehovet av detta slag av avdelningar. Inom generalplanedelegationens kansli har numera upprättats på noggranna undersökningar grundade utrustningslistor, enligt vilka kostnaderna kommer att uppgå till omkring 400 000 kr. Även med beaktande av jourmottagningsavdelningens och sterilisationscentralens karaktär av provisorier, erfordras utrustning till ett sammanlagt värde av 350 000 kr., därest avdelningarna skall kunna fungera. Det ytterligare medelsbehovet uppgår således till 150 000 kr.

3. För att bereda den centrala administrationen erforderliga lokaler måste ytterligare en våning i administrationsbyggnaden tagas i anspråk. För inköp av möbler och övrig kontorsutrustning till dessa lokaler erfordras minst 50 000 kr.

4. Kungl. Maj:t har genom beslut den 28 juni 1962 uppdragit åt direktionen att projektera en tillbyggnad till den patologiska institutionen. Uppdraget är föranlett av statsmakternas beslut om utökad intagning av studerande vid karolinska institutet. Arbetena med projektering och tillbyggnad måste bedrivas i sådan takt, att lokalerna står färdiga att tagas i bruk vårterminen 1964. Medel för utrustning av lokalerna måste alltså disponeras under budgetåret 1963/64. Utrustningskostnaderna uppgår till 300 000 kr.

5. Karolinska sjukhusets tvätteri om- och tillbyggdes i början av 1950-talet. Kapacitetsbehovet beräknades därvid till 6 000 kg tvättgodis per dag, vilken mängd mot bakgrunden av dåvarande tvättgodisförbrukning, per vård dag räknat, ansågs ge en betryggande kapacitetsreserv för sjukhusets utbyggande till omkring 2 300 vårdplatser. Utvecklingen har för länge sedan kullkastat denna beräkning. Vid sjukhuset tvättas redan nu i genomsnitt 7 000 kg per dag och toppbelastningen uppgår till inemot 8 000 kg per dag. Antalet i bruk tagna vårdplatser utgör f. n. omkring 1 600. Tendensen mot fortsatt ökad tvättgodismängd per vård dag räknat är tydlig. Såväl maskinpark som lokalutrymmen är redan nu otillräckliga. I fråga om lokalbehovet kan f. n. inga åtgärder vidtagas. Beträffande maskinparken finnes däremot möjlighet att utbyta vissa apparater mot nya eller komplettera befintliga i syfte att öka tvätteriets kapacitet. De sammanlagda kostnaderna för av direktionen föreslagna åtgärder uppgår till 135 000 kr.

6. Direktionen har hemställt om anvisande av medel för inköp av bl. a. en bostadspaviljong avsedd att placeras å den av Sällskapet Eugeniahemmet disponerade delen av kronohemmanet Norrbacka (jämför föregående avsnitt). För anskaffning av inventarier och annan utrustning för denna paviljong äskar direktionen ett belopp av 60 000 kr.

II. 1. Med skrivelse den 13 februari 1961 överlämnade utrustningskommittén förslag till utrustning för nervklinikerna, kostnadsberäknat till 8 471 000 kr. inklusive allmän varuskatt. I detta förslag undantogs kostnaderna för dels utrustning av vissa lokaler i laboratorieflygeln, dels anskaffning av viss apparatur för strålkirurgi. Sedan kommittén därefter i samråd med vederbörande överläkare företagit ytterligare nedskärningar av utrust-

ningsförslaget, anmälde kommittén i skrivelse den 11 oktober 1961, att totalkostnaden reducerats till i runt tal 8 316 000 kr., vilket belopp med hänsyn till den inträffade höjningen av allmänna varuskatten av föredragande departementschefen i proposition nr 77 till 1962 års riksdag uppräknades till 8 490 000 kr. I propositionen föreslogs att kostnaderna för utrustning av ifrågavarande kliniker — frånsett kostnaderna för utrustning av vissa lokaler i laboratorieflygeln samt för viss apparatur för strålkirurgi — skulle reduceras till 8 000 000 kr., vilket också blev riksdagens beslut. Enligt gällande fördelningsgrunder skall härav i runda tal 5 258 100 kr. ankomma på staten, 1 290 300 kr. på Stockholms stad och 1 451 600 kr. på Stockholms läns landsting.

För ifrågavarande ändamål har för budgetåren 1961/63 anvisats sammanlagt 4 200 000 kr. Då klinikerna skall tagas i bruk omkring den 1 oktober 1963, är det nödvändigt att återstoden av på staten belöpande del av utrustningskostnader, 1 058 000 kr., anvisas för nästa budgetår.

2. I det av kommittén framlagda utrustningsförslaget för nervklinikerna undantogs, som under punkten 1. framhållits, utrustning för vissa lokaler i laboratorieflygeln (laboratorier för neurofysik och forskningsverksamhet, lokaler för patologi och neuroradiologisk forskning m. m.). I samband med sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 anmälde kommittén, att granskningen av inkomna behovsuppgifter icke hunnit slutföras och att kommittén med hänsyn härtill funnit nödvändigt att låta anstå till budgetåret 1963/64 med anslagsäskande för utrustning till ifrågavarande lokaler. Uppgifterna om utrustningsbehovet har därefter bearbetats ytterligare inom kommittén. Då emellertid statsmakterna ännu icke fattat beslut om inrättande av föreståndartjänster för neurofysik och neuropatologi och det är angeläget, att samråd mellan kommittén och blivande föreståndare får komma till stånd, innan utrustningens sammansättning definitivt fastställs, nödgas kommittén föreslå att med anskaffning av denna utrustning tills vidare får anstå. Däremot anser kommittén sig icke kunna föreslå ytterligare uppskov med anskaffning av den forskningsutrustning, som planerats för överläkarna vid neurokirurgiska kliniken och neuroradiologiska avdelningen. Kostnaden för denna utrustning har preliminärt beräknats till (125 000 + 331 000) 456 000 kr. De nu föreliggande utrustningsförslagen bör emellertid närmare prövas i samråd med utrustningsnämnden för universitet och högskolor, innan de slutligen redovisas. I avvaktan härpå har kommittén ansett sig böra tillsvidare för ändamålet äska ett belopp av 300 000 kr. för budgetåret 1963/64.

3. Sedan kommittén hemställt om bemyndigande att för neurokirurgiska klinikens räkning få beställa en lineär accelerator, avsedd för utnyttjande av strålkirurgisk metod vid stereotaktiska operationer av bl. a. Parkinsonism och vissa smärttillstånd, lämnades kommittén bemyndigande att beställa acceleratoren till ett värde av omkring 1 000 000 kr., att — såvitt på staten ankom — gäldas tidigast under budgetåret 1963/64. Ifrågavarande apparat har ej upptagits i det av kommittén framlagda utrustningsförslaget för nervklinikerna.

Efter det beställningsbemyndigande sålunda lämnats har under hösten 1962 frågan om apparattyp ingående prövats av kommittén i samråd med vederbörande överläkare och särskild expertis, varvid man stannat för en koboltapparat för stereotaktisk strålkirurgi med högre krav på säkerhet och funktion. Utredningen har framskridit så långt, att kommittén avser att inom den närmaste tiden teckna kontrakt med AB Motala Verkstad,

vilket företag i samarbete med atomkraftgruppen vid Rederiaktiebolaget Nordstiernan i Nynäshamn och annan tillgänglig expertis utfört konstruktionen av apparaten. Kommittén räknar med att kostnaderna för denna apparat jämte koboltpreparat och övriga anordningar för apparaten skall kunna inrymmas under det ursprungligen beräknade beloppet, 1 000 000 kr. Då det ej synes osannolikt, att leveransen av apparaten kommer att vara fullgjord den 1 juli 1964, hemställer kommittén, att den på staten belöpan- de delen av kostnaderna för anskaffning av apparaturen, i runt tal 657 000 kr., måtte anvisas för nästa budgetår.

4. Totalkostnaderna för utrustning i samband med utökning och upp- rustning av kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet har genom beslut av 1962 års riksdag begränsats till 1 700 000 kr. Härav anvisades för budgetåret 1962/63 1 000 000 kr. Enligt föreliggande beräkningar kommer större de- len av lokalerna att tagas i anspråk för laboratoriets verksamhet under bud- getåret 1963/64. Med hänsyn härtill är det angeläget, att återstående medel för utrustning av laboratoriet, 700 000 kr., anvisas för samma budgetår.

5. Förslag till anskaffning av utrustning i samband med beslutad om- och tillbyggnad av allergologiska kliniken har nu färdigställts. Förslaget, som utarbetats i samråd med överläkaren vid kliniken och utrustnings- nämnden för universitet och högskolor, har kostnadsberäknats till 668 000 kr. Kommittén, som utgår från att byggnadsarbetena kommer att vara av- slutade under budgetåret 1963/64, anser att hela beloppet bör anvisas för nästa budgetår.

6. Kommittén har utarbetat förslag till utrustning i samband med första etappens om- och påbyggnad av radiumhemmet. Etappen omfattar vård- avdelning, radiumapplikationsavdelning, poliklinik och vissa andra loka- ler. Utrustningsförslaget har kostnadsberäknats till 640 000 kr. och upp- rättats i samråd med läkare och sjuksköterskor inom radiumhemmet samt expertis från radiofysiska institutionen. Det synes erforderligt, att hela beloppet anvisas för nästa budgetår.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen har intet att invända mot de äskade be- loppens storlek i fråga om nyinköp för befintliga kliniker och avdelningar, 1 200 000 kr., utrustning för nya lokaler till den centrala administrationen, 50 000 kr., samt utrustning för den patologiska institutionens tillbyggnad, 300 000 kr. Vad gäller den förstnämnda posten uttalar beredningen, att den av direktionen vidtagna nedskärningen av de av överläkarna begärda beloppen tyder på att ytterligare reduktion knappast blir möjlig utan olä- genhet för sjukvården. I fråga om komplettering av utrustning för jour- avdelning, intensivvårdavdelning och provisorisk sterilisationscentral an- ser beredningen det äskade beloppet, 150 000 kr., alltför lågt. Beredningen avstår emellertid från att föreslå en preciserad höjning av beloppet med hänsyn bl. a. till att några av kostnaderna kan bokföringsmässigt omför- delas respektive överföras till kommande budgetår.

Föredraganden

För nyinköp av utrustning till befintliga kliniker och avdelningar vid karolinska sjukhuset beräknar jag för nästa budgetår 1 000 000 kr. Härutöver upptager jag under anslaget ett belopp av 135 000 kr. för inköp av nya maskiner för sjukhusets tvättanläggning.

För innevarande budgetår har för utrustning av intensivvårdsavdelning, jourmottagningsavdelning samt provisorisk sterilisationscentral anvisats 200 000 kr. Enligt upprättade definitiva utrustningslistor uppgår medelsbehovet för angivna ändamål till lägst 350 000 kr. Jag föreslår därför, att resterande 150 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

I årets statsverksproposition har under statens allmänna fastighetsfond, karolinska sjukhusets delfond, medel beräknats för utökning av sjukhusets administrationslokaler. För utrustning av de nytillkommande lokalerna, som uppgår till cirka 16 rumsenheter, bör i enlighet med direktionens förslag under anslaget upptagas ett belopp av 50 000 kr.

1962 års riksdag har anvisat medel för en tillbyggnad till sjukhusets patologiska institution, närmast föranledd av behovet av ytterligare undervisningslokaler för den av statsmakterna beslutade utökningen av läkarutbildningskapaciteten vid karolinska institutet. Det av direktionen nu framlagda utrustningsprogrammet för denna tillbyggnad har granskats och lämnats utan erinran av centrala sjukvårdsberedningen. När byggnadsföretaget beräknas vara färdigt vid årsskiftet 1963/64 bör hela utrustningsanskaffningen, kostnadsberäknad till 300 000 kr., äga rum under nästa budgetår. Med godtagande av utrustningsprogrammet förordar jag därför, att sagda belopp ställes till direktionens förfogande.

Under föregående avsnitt har jag hemställt om anvisande av medel för inköp av två bostadspaviljonger vid sjukhuset, vardera inrymmande 22 bostadsrum. För utrustning av dessa paviljonger bör för nästa budgetår anvisas tillhoppa 100 000 kr. Med hänsyn till angelägenheten ur personalrekryteringssynpunkt av att snarast möjligt få till stånd ifrågavarande provisoriska bostäder har direktionen av arbetsmarknadsstyrelsen redan förhyrt en av dessa paviljonger. Genom beslut den 26 oktober 1962 har Kungl. Maj:t i anslutning därtill medgivit direktionen att med anlitande förskottsvis av å förevarande anslag disponibla medel anskaffa utrustning för sagda paviljong för en kostnad av högst 50 000 kr., vilket torde böra bringas till riksdagens kännedom.

I propositionen 1962:77 föreslog chefen för inrikesdepartementet, att kostnaderna för utrustningen av de nya nervklinikerna vid sjukhuset — fränsett kostnaderna för utrustning av vissa lokaler inom den s. k. laboratorieflygeln och för lineär accelerator — skulle begränsas till 8 000 000 kr., varav på staten faller i runt tal 5 258 000 kr. Riksdagen beslöt i enlig-

het härmed. Hittills har för ändamålet anvisats 4 200 000 kr. För nästa budgetår bör resterande belopp — 1 058 000 kr. — ställas till utrustningskommitténs förfogande. Med anledning av vad kommittén anfört rörande eventuella merkostnader vill jag understryka angelägenheten av att erforderlig restriktivitet iakttages så att den fastställda medelsramen i möjligaste mån inte överskrides.

För påbörjande av anskaffning av utrustning för vissa lokaler inom neuroblockets laboratorieflygel bör vidare — i avbidan på framläggandet av ett definitivt utrustningsprogram — för nästa budgetår anvisas 200 000 kr. Med hänsynstagande jämväl till Stockholms stads och Stockholms läns landstings avtalsenliga bidrag bör kommittén således för berörda ändamål kunna disponera cirka 300 000 kr.

1962 års riksdag har medgivit, att en lineär accelerator fick beställas för neurokirurgiska kliniken vid sjukhuset till ett värde av omkring 1 000 000 kr. Den fortsatta utredningen har utvisat, att en koboltapparat för stereotaktisk strålkirurgi ur flera synpunkter är att föredraga framför en lineär accelerator. Kostnaderna för koboltapparaten förutsättes komma att rymmas inom ramen av en miljon kr. Jag har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna ändringen av apparattyp och tillstyrker, med hänsyn till att leverans av apparaten kan förväntas ske redan före den 1 juli 1964, att den på staten fallande andelen av anskaffningskostnaden — högst 657 000 kr. — anvisas för nästa budgetår.

I samband med att ökade lokaler inom sjukhusets huvudkomplex ställes till kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriets förfogande har laboratoriets utrustningsbestånd befunnits behöva kompletteras och förnyas. I propositionen 1962: 77 uttalade emellertid föredragande departementschefen, att den totala kostnadsramen för angivna kompletteringsutrustning icke borde få överstiga 1 700 000 kr. Riksdagen instämde i detta uttalande och anvisade för påbörjande av utrustningsanskaffningen under innevarande budgetår ett belopp av 1 000 000 kr. Jag föreslår nu, att resterande 700 000 kr. upptages under förevarande anslag. Skulle behov av ytterligare utrustningsanskaffning uppkomma, får detta tillgodoses genom anlitande av medel inom ramen för sjukhusets ordinarie utrustningsanslag. Jag räknar således icke med att för nästpåföljande budgetår särskilda medel för ändamålet skall anvisas.

Utrustningskommittén har slutligen lagt fram program för anskaffning av utrustning i samband med av riksdagen beslutade om- och tillbyggnader dels av allergologiska kliniken, dels i en första byggnadsetapp av radiumhemmet. Förslagen, som utarbetats i samråd med erforderlig expertis, har icke givit mig anledning till erinran. Enär ifrågavarande byggnadsföretag förutsättes kunna bli i huvudsak slutförda under nästa budgetår, bör de för utrustningsanskaffningarna erforderliga medlen — 668 000 resp. 640 000 kr. — i sin helhet ställas till kommitténs förfogande under denna tid. Jag

hemställer därför om anvisande för angivna ändamål av tillhopa (668 000 + 640 000) 1 308 000 kr.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle anslaget för nästa budgetår bära uppföras med (1 000 000 + 135 000 + 150 000 + 50 000 + + 300 000 + 100 000 + 1 058 000 + 200 000 + 657 000 + 700 000 + 1 308 000) 5 658 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1963/64 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5 658 000 kr.

Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 430 000 kr.

Förslag

I. *Byggnadsstyrelsen* hemställer i skrivelse den 19 november 1962 om ett tilläggsanslag av 567 400 kr. för vissa kostnader för serafimerlasarettets upprustning.

II. *Direktionen för karolinska sjukhuset* hemställer i skrivelse den 30 januari 1963 om anvisande för budgetåret 1963/64 av tillhopa 65 000 kr. för i följande sammanställning angivna ändamål.

Utrustning för kirurgiska kliniken	26 000
Anordnande av vissa omklädningsrum m. m.	39 000
	Summa kr. 65 000

Motiv

I. Den av statsmakterna år 1958 beslutade upprustningen av serafimerlasarettet är nu i huvudsak slutförd. De totala byggnadskostnaderna uppgår enligt en av byggnadsstyrelsen verkställd utredning till 4 402 400 kr. Härav har staten och Stockholms stad tillhopa anvisat 3 835 000 kr., varför en brist kvarstår å (4 402 400 — 3 835 000) 567 400 kr. Ifrågavarande merkostnader avser så gott som helt installationsarbeten för vvs och elektricitet. Det är oerhört vanskligt att bedöma kostnaderna för installationsarbeten av här ifrågavarande slag. En total omläggning av hela systemet skulle sannolikt ha kunnat bedömas med tillräcklig grad av noggrannhet, men här har det gällt att vidtaga vissa begränsade förbättringsåtgärder på vitt skilda ställen inom sjukhuset med bibehållande i stor utsträckning av de gamla installationerna. Till stora delar kan de utförda installationsarbetena sägas ha varit av underhållskaraktär och betingade av de gamla installationernas bristfälligheter. Parallellt med dessa upprustningsarbeten har sjukhuset gjort ett mycket stort antal beställningar på arbeten av installationskaraktär — det rör sig om ett 100-tal olika beställningar förde-

lade under hela byggnadstiden. Värdet av varje sådan beställning har från början varit mycket svår att bedöma. Först i samband med arbetenas färdigställande och efter utförda uppmätningar har det blivit möjligt att värdera beställningsarbetena, vilket är orsaken till att styrelsen först nu kunnat anmäla den redovisade bristen.

II. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 11 år 1962 anförde statsutskottet vid sin behandling av förevarande anslag för innevarande budgetår, att enligt vad utskottet under hand erfarit i samband med bl. a. pågående om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken och röntgenavdelningen vid lasarettet vissa ytterligare byggnadsåtgärder, för vilka medel tidigare ej anvisats, hade visat sig ofrånkomliga för att de ombyggda lokalerna skulle kunna tagas i bruk. Ifrågavarande byggnadsåtgärder skulle för statens del medföra en kostnad av cirka 90 000 kr. Med anledning härav förordade utskottet, att ifrågavarande kostnader enligt Kungl. Maj:ts bestämmande finge bestridas med utnyttjande av uppkomna besparingar under förevarande anslag eller inom ramen för i övrigt å anslaget tillgängliga medel.

De byggnadsåtgärder statsutskottet syftade på i sagda utlåtande avsåg merarbeten i samband med *dels* om- och tillbyggnad av röntgenavdelningen samt kirurgiska kliniken, *dels* inrättande av avdelning för hjärkateterisering och angiocardiografi, *dels ock* åtgärder för förbättring av lasarettets el-energiförsörjning. I Kungl. brev den 6 april 1962 anvisades bl. a. i runt tal 86 000 kr. utgörande statens andel av kostnaderna för ifrågavarande merarbeten. Denna medelsanvisning möjliggjordes genom utnyttjande av en å anslaget uppkommen besparing om cirka 30 000 kr. samt i övrigt genom en omDispositionering inom anslaget, innebärande att *dels* för utrustning till kirurgiska kliniken anvisades i runt tal 165 000 kr. i stället för i 1962 års statsverksproposition beräknade 191 000 kr., *dels ock* att för anordnande av omklädningsrum för kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal finge av anslaget disponeras högst 10 000 kr. i stället för enligt tidigare beslut högst 40 000 kr.

Genom beslut den 23 augusti 1962 godkände Kungl. Maj:t, att omklädningsrum m. m. inom kirurgiska kliniken för kandidater samt för kvinnlig sjukvårds- och biträdespersonal finge anordnas i enlighet med av byggnadsstyrelsen framlagda förslag till en kostnad av, för kandidatrummen högst 45 000 kr. och för omklädningsrummen för kvinnlig personal högst 55 000 kr. Kungl. Maj:t föreskrev samtidigt, att de kostnader för nyssnämnda byggnadsåtgärders utförande, som icke kunnat bestridas genom ianspråktagandet av för ifrågavarande ändamål disponibla medel, finge bestridas genom anlåtande förskottsvis av andra disponibla medel å förevarande anslag.

Den på statsverket belöpande kostnaden för anordnande av sagda utrymmen, för vilken täckning saknas å anslaget, utgör högst 39 000 kr.

Till följd av det anförda bör för budgetåret 1963/64 under förevarande anslag beräknas *dels* (191 000 — 165 000) 26 000 kr. för utrustning av kirurgiska kliniken, *dels ock* 39 000 kr. för anordnande av förenämnda omklädningsrum inom kirurgiska kliniken.

Föredraganden

De totala byggnadskostnaderna för den nu i det närmaste slutförda, av statsmakterna år 1958 beslutade upprustningen av serafimerlasarettet upp-

går enligt en av byggnadsstyrelsen verkställd utredning till i runt tal 4 402 000 kr. För täckande av dessa kostnader har byggnadsstyrelsen disponerat tillhoppa 3 835 000 kr. I angivna belopp ingår kostnaderna för renovering av det s. k. gamla boställshuset, vilken åtgärd ej omfattats av det av statsmakterna godtagna upprustningsprogrammet och som därför kommit till utförande med anlåtande av medel från statens allmänna fastighetsfond, karolinska sjukhusets delfond. Den under fastighetsfonden beräknade kostnaden för sagda renovering utgjorde 90 000 kr., medan de faktiska kostnaderna härför stannade vid 72 000 kr. Dessa belopp bör sålunda frändragas de i byggnadsstyrelsens förenämnda kalkyl upptagna slutsiffrorna, varvid i stället erhålles följande summor, nämligen (4 402 000 — 72 000) 4 330 000 kr. resp. (3 835 000 — 90 000) 3 745 000 kr. Mellanskillnaden (4 330 000 — 3 745 000) 585 000 kr. har byggnadsstyrelsen förskotterat från andra till styrelsens förfogande ställda anslag. Orsaken till angivna merkostnad, för vilken täckning sålunda saknas, är helt att hänföra till oförutsebara fördyringar i samband med installationsarbeten för värme, vatten, sanitet och elektricitet. Såsom byggnadsstyrelsen framhållit är det vanskligt att med någon större grad av säkerhet i förväg beräkna kostnaderna för vidtagande av dylika åtgärder inom ett föråldrat byggnadsbestånd. Jag anser mig därför böra godtaga den uppkomna kostnadsfördyringen trots att den framstår som påfallande hög. Enligt vad jag inhämtat från styrelsen faller av angivna merkostnader endast cirka 9 000 kr. på byggnadsobjekt, beträffande vilka Stockholms stads kostnadsandel är maximerad och redan helt ianspråktagen. För återstoden har staden avtalsenligt att bidra med 60 procent. På statsverket bör till följd härav belöpa $\left(9\,000 + \frac{576\,000 \times 40}{100}\right)$ avrundat 240 000 kr. Jag föreslår, att detta belopp anvisas för nästa budgetår.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 11 år 1962 anförde statsutskottet vid sin behandling av förevarande anslag för innevarande budgetår, att enligt vad utskottet under hand erfarit i samband med bl. a. pågående om- och tillbyggnad av kirurgiska kliniken och röntgenavdelningen vid lasarettet vissa ytterligare byggnadsåtgärder, för vilka medel tidigare ej anvisats, visat sig ofrånkomliga för att de ombyggda lokalerna skulle kunna tagas i bruk. Ifrågavarande byggnadsåtgärder skulle för statens del medföra en kostnad av cirka 90 000 kr. Med anledning härav förordade utskottet, att ifrågavarande kostnader fick enligt Kungl. Maj:ts bestämmande bestridas med utnyttjande av uppkomna besparingar under anslaget eller inom ramen för i övrigt å anslaget tillgängliga medel.

Genom beslut den 6 april 1962 ställde Kungl. Maj:t till förfogande i runt tal 86 000 kr., utgörande statens andel av kostnaderna för ifrågavarande merarbeten. Denna medelsdisposition möjliggjordes genom utnyttjande av en under anslaget uppkommen besparing å 30 000 kr. samt i övrigt genom en omdisponering inom anslaget.

I detta sammanhang torde även böra bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 23 augusti 1962 godkänt att omklädningsrum m. m. inom kirurgiska kliniken för dels kandidater, dels kvinnlig sjukvårds- och biträdespersonal anordnades i enlighet med vissa av byggnadsstyrelsen framlagda förslag till en kostnad av, för kandidatrummen högst 45 000 kr. och för omklädningsrummen för kvinnlig personal högst 55 000 kr. Kungl. Maj:t föreskrev samtidigt, att de kostnader för nyssnämnda byggnadsåtgärders utförande, som icke kunnat bestridas genom ianspråktagandet av för ifrågavarande ändamål disponibla medel, fick bestridas genom anlitande förskottsvis av andra disponibla medel å anslaget. Byggnadsstyrelsens förslag utgjorde en överarbetning av ett tidigare av staten och Stockholms stad godtaget program för sagda utrymmens anordnande och innebar en väsentlig förbättring i förhållande till detta program. Enär det nya byggnadsförslaget icke omfattas av den mellan staten och staden träffade överenskommelsen om fördelningen av kostnaderna för lasarettets upprustning, har frågan om kostnadsfördelningen beträffande nu ifrågavarande omklädningsrum hänskjutits till förhandlingar mellan vederbörande avtalsparter.

Direktionen för karolinska sjukhuset har nu upplyst, att de omdispositioner inom anslaget, som vidtagits till följd av Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 6 april och den 23 augusti 1962, medfört att ett belopp av tillhoppa 65 000 kr. icke slutligt kan täckas av tillgängliga anslagsmedel. Såsom framgår av det nyss anförda måste dock viss del av detta belopp förutsättas falla på Stockholms stad. I avbidan på slutförandet av nyssberörda förhandlingar kan stadens ifrågavarande andel emellertid icke f. n. anges. Jag föreslår därför, att under förevarande anslag för nästa budgetår anvisas 65 000 kr. för täckande av de uppkomna merkostnaderna och att det får ankomma på Kungl. Maj:t att inom denna ram taga i anspråk erforderligt belopp för bestridande av den på staten slutligt fallande kostnadsandelen.

I en av Kungl. Maj:t den 29 december 1961 godkänd överenskommelse mellan staten och Stockholms stad angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. (se prop. 1961: 198) föreskrives, att staten skall på oförändrade villkor bibehålla huvudmannskapet över serafimerlasarettet t. o. m. den 30 juni 1968. För tiden därefter skall undervisning och forskning bedrivas vid lasarettet i oförändrad omfattning intill dess nya medicinska och kirurgiska kliniker vid S:t Görans sjukhus tagits i bruk, vilket förutsättes ske senast vid utgången av år 1976. I överenskommelsen stadgas vidare, att de lokaler vid lasarettet, som friställes vid nervklinikernas överflyttning till karolinska sjukhuset, skall ombyggas och iordningställas för vårdavdelningar, laboratorier m. m. Till dessa och övriga ifrågakommande byggnadsåtgärder, varom närmare överenskommelse skall träffas mellan parterna, skall staden bidra med 60 procent. Kostnaderna för anskaffandet

av utrustning i samband med nämnda byggnadsåtgärder skall bestridas av staten.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för inrikesdepartementet genom beslut den 12 januari 1962 en sakkunnig för att i samarbete med företrädare för Stockholms stad verkställa utredning och framlägga förslag rörande erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten samt nödvändig utrustningsanskaffning vid serafimerlasarettet. Uppdraget avsåg åtgärder för iordningställandet för annan lasarettets verksamhet av de lokaler, som frigöres vid överflyttningen till karolinska sjukhuset av lasarettets neurologiska och neurokirurgiska kliniker, ävensom övriga byggnads- och utrustningsåtgärder vid lasarettet, som oundgängligen måste vidtagas för att sjukvård, undervisning och forskning skall kunna därstädes godtagbart bedrivas intill dess nya undervisningslokaler vid S:t Görans sjukhus kan tagas i bruk.

Den sakkunnige har den 20 december 1962 avgivit betänkande med förslag till om- och tillbyggnader samt upprustnings- och utrustningsåtgärder vid serafimerlasarettet. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Bl. a. med hänsyn till vad därvid framkommit och då ett slutligt ställningstagande i frågan måste föregås av förhandlingar med Stockholms stad beträffande omfattningen av erforderliga upprustningsåtgärder är jag icke beredd att f. n. taga ställning till det framlagda upprustningsprogrammet. Det är emellertid min förhoppning att förslag i ämnet skall kunna föreläggas årets riksdag under höstsessionen.

Lasarettets nervkliniker kommer att överflyttas till karolinska sjukhuset innevarande höst. Det är givetvis angeläget, att de friställda lokalerna snarast möjligt därefter tages i anspråk för kvarvarande verksamhetsgrenar vid lasarettet. Eftersom frågan om hur nervklinikernas lokaler skall disponeras icke låter sig bedömas helt fristående från spørsmålet om lasarettets fortsatta upprustning jämväl i övrigt, kan det i avbidan på ett slutligt ställningstagande beträffande berörda problem bli nödvändigt att i provisoriska former flytta in andra verksamhetsgrenar i dessa lokaler. Även en sådan åtgärd förutsätter emellertid vissa förbättrings- och ändringsarbeten i de ledigblivna lokalerna för att dessa skall kunna komma till användning för andra sjukvårdsfunktioner än dem för vilka de ursprungligen blivit iordningställda. Det är således nödvändigt att erforderliga medel härför kan stå till förfogande redan under nästa budgetår. I dagens läge är det givetvis vanskligt att precisera medelsbehovet. Enligt min uppfattning bör emellertid — innan ett definitivt program för lasarettets fortsatta upprustning fastställts — de under nästa budgetår oundgängligen nödvändiga byggnadsåtgärderna kunna hållas inom en kostnadsram av 1 000 000 kr. Den statliga andelen härav beräknar jag med stöd av 1961 års överenskommelse till 400 000 kr. I detta belopp kan även komma att ingå viss utrustningsanskaffning. Som jämförelse kan nämnas att kost-

naderna för av den sakkunnige föreslagna byggnadsåtgärder preliminärt uppskattats till lägst 12 milj. kr., vartill kommer utrustningskostnader för 3,5 milj. kr. Jag hemställer alltså att, i avbidan på slutligt ställningstagande beträffande serafimerlasarettets fortsatta upprustning, för nästa budgetår anvisas ett belopp av 400 000 kr. såsom bidrag till kostnaderna för iordningställande — eventuellt i provisoriska former — av nervklinikernas nuvarande lokaler för andra verksamhetsgrenar vid lasarettet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i samråd med Stockholms stad närmare bestämma vilka byggnadsåtgärder som därvid bör komma till utförande.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med (240 000 + 65 000 + 400 000) 705 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.* för budgetåret 1963/64 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 705 000 kr.

Avtal rörande viss utbildning och forskning vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus

Inledning

Kungl. Maj:t har uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m.

den 9 mars 1962 att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad rörande *dels* tillgodoseende i samband med planerad utbyggnad av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus jämväl av behoven av ökade utrymmen för utbildning och forskning i patologi, *dels ock* utnyttjande i ökad utsträckning av stadens sjukhus för obduktionsundervisning samt

den 26 oktober 1962 att upptaga överläggningar med staden angående upplåtelse av lokaler för en till en professur i socialmedicin vid karolinska mediko-kirurgiska institutet knuten socialmedicinsk institution och därmed sammanhängande frågor.

Därjämte har förhandlingskommissionen — med stöd av Kungl. Maj:ts den 29 december 1961 åt kommissionen meddelade uppdrag att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad om träffande av de avtal, som föranleds av överenskommelsen den 20 oktober 1961 angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. — fört förhandlingar med staden rörande ett av karolinska institutets lärarkollegium med skrivelse den 14 december 1961 överlämnat förslag rörande en vårdavdelning för prematura barn m. fl. inom kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus.

Såsom resultat av de förhandlingar, kommissionen i dessa avseenden fört med Stockholms stadskollegii delegerade för förhandlingar med kro-

nan rörande stadens sjukvårdsväsen, har kommissionen med skrivelse den 19 februari 1963 framlagt följande den 31 januari 1963 villkorligt slutna avtal, nämligen

1. Avtal angående anordnande av en vårdavdelning för prematura barn m. fl. och utbyggnad av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus samt

2. Avtal angående provisoriskt inrymmande av utbildning och forskning i socialmedicin inom den psykiatriska klinikens byggnad vid S:t Görans sjukhus.

Avtalen har slutits under förbehåll av Kungl. Maj:ts och Stockholms stadsfullmäktiges godkännande.

Förhandlingskommissionens förslag

De av förhandlingskommissionen träffade avtalen har följande lydelse.

A v t a l

mellan svenska staten och Stockholms stad angående anordnande av en vårdavdelning för prematura barn m. fl. och utbyggnad av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus.

1 §.

Staden medger, att från och med den 1 april 1963 tills vidare må vid en inom kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus provisoriskt anordnad vårdavdelning om cirka 10 vårdplatser för prematura och andra icke transportabla nyfödda barn, vilka erfordra speciell pediatrik övertäckning, bedrivs utbildning och forskning i pediatrik under ledning av den professor i pediatrik vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, vilken tillika är överläkare vid medicinska kliniken å kronprinsessan Lovisas barnsjukhus eller denna kliniks framtida motsvarighet.

2 §.

Den provisoriska vårdavdelningen för prematura barn m. fl. skall i avtalsförhållandet mellan parterna anses utgöra en del av kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus. För avdelningen skola således i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i avtalet den 22 mars och den 28 maj 1948 rörande upplåtelse av Sabbatsbergs sjukhus för den medicinska undervisningen (nedan kallat sabbatsbergsavtalet).

3 §.

I samband med uppförande av en av staden planerad tillbyggnad av den patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus för utvidgning av institutionens cytologiska laboratorium m. m. förbinder sig staden att senast den 1 juli 1964 i nämnda tillbyggnad bereda lokaler för ökad utbildning och forskning i patologi vid sjukhuset.

4 §.

Vid tillämpning av sabbatsbergsavtalet å tillbyggnaden av patologiska institutionen skall i stället för § 9 i sabbatsbergsavtalet gälla, att ritningar och utrustningsförslag beträffande tillbyggnaden skola upprättas i samråd med myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer.

A v t a l

mellan svenska staten och Stockholms stad angående provisoriskt inrymmande av utbildning och forskning i socialmedicin inom den psykiatriska kliniken byggnad vid S:t Görans sjukhus.

1 §.

Staden medger *dels* att vid S:t Görans sjukhus må från och med den 1 juli 1963 till och med den 30 juni 1966 såsom en provisorisk anordning bedrivs utbildning och forskning i socialmedicin under ledning av en professor i socialmedicin vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, *dels ock* att för en socialmedicinsk institution må från och med nämnda tidpunkt tagas i anspråk de å bifogade ritning¹ med röda begränsningslinjer utmärkta lokalerna inom sjukhusets psykiatriska klinik.

2 §.

För den provisoriska socialmedicinska institutionens anordnande och drift skola i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som vid varje tidpunkt äro avtalade mellan parterna i fråga om den psykiatriska kliniken, dock ej § 3 mom. 2 samt §§ 4 och 7 i 1958 års avtal angående samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus.

3 §.

Ritningar beträffande de byggnadsåtgärder, för vilka staten enligt detta avtal har att erlægga bidrag med 25 procent av kostnaderna, ävensom förslag till utrustning, för vilken staten har att erlægga sådant bidrag, skola upprättas i samråd med myndighet, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Beträffande bestämmelserna i föreliggande villkorligt slutna avtal avseende *Sabbatsbergs sjukhus* anför kommissionen i huvudsak följande.

Sedan 1947 respektive 1949 är patologiska institutionen och kvinnokliniken vid *Sabbatsbergs sjukhus* upplåtna för undervisningsändamål till karolinska institutet jämlikt det mellan staten och Stockholms stad den 1 december 1947 träffade avtalet angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av *Sabbatsbergs sjukhus* (»sabbatsbergsavtalet» — se propositionen 1948: 213, sid. 9—12).

Vid utbyggnaden av *Sabbatsbergs sjukhus* skulle i anslutning till kvinnokliniken uppföras en pediatrik klinik omfattande bl. a. en särskild avdelning för prematura barn. Denna pediatrika klinik skulle ersätta Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus såsom undervisningsklinik.

Ifrågavarande pediatrika klinik har emellertid ej kommit till stånd vid *Sabbatsbergs sjukhus* utan skall enligt 1961 års överenskommelse angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. (se propositionen 1961: 198) i stället förläggas till S:t Görans sjukhus.

Med hänsyn till olägenheterna ur sjukvårdssynpunkt av att transportera prematura och andra nyfödda barn, som erfordrar speciell pediatrik övervakning, till annat sjukhus har staden påbörjat iordningställandet av en

¹ Ej intagen i denna proposition.

särskild vårdavdelning för prematura barn m. fl. om cirka 10 sängar inom kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus.

Karolinska institutets lärarkollegium har ansett det angeläget, att den nya prematuravdelningen å Sabbatsbergs sjukhus tages i anspråk för medicinsk utbildning och forskning.

I 1 § har bl. a. fastslagits prematuravdelningens anknytning i utbildnings- och forskningshänseende till ämnet pediatrik.

Då emellertid avdelningen i fråga om lokaler m. m. är en del av den redan upplåtna kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus, har det ansetts lämpligt att i förhållandet mellan staten och Stockholms stad behandla den såsom en del av kvinnokliniken, vilket kommit till uttryck i 2 §.

Den i propositionen 1961:108 framlagda, av riksdagen godkända planen för ökad utbildning av läkare innebär bl. a., att antalet utbildningsplatser i patologi vid karolinska institutet måste ökas från 120 till 160 fr. o. m. vårterminen 1964. Detta medför enligt gällande studieordning att antalet utbildningsplatser i patologi vid Sabbatsbergs sjukhus fr. o. m. höstterminen 1964 måste ökas från 60 till 80, då vid karolinska sjukhuset kommer att kunna anordnas utbildning i patologi (inkl. obduktionsundervisning) endast för ytterligare 20 medicine studerande.

Ifrågavarande utökning av antalet utbildningsplatser vid Sabbatsbergs sjukhus innebär krav på utrymmen för ytterligare en kurssal samt för lärarrum m. m.

Stadens förhandlingsdelegerade har för kommissionen företett ett förslag till en tillbyggnad av sjukhusets patologiska institution för utvidgning av institutionens cytologiska laboratorium, vari hänsyn även tagits till behovet av ökade utrymmen för utbildningen och forskningen i patologi. Förslaget har preliminärt kostnadsberäknats till 1 250 000 kr. Därtill kommer kostnader för inventarieutrustning m. m.

Enligt en tolkningsbestämmelse, som intagits i ett år 1956 ingånget avtal angående vissa ombyggnadsarbeten vid sjukhuset (se propositionen 1956:94 sid. 13—14) skall kostnadsfördelningsregeln i sabbatsbergsavtalet tillämpas vid ny-, ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten avseende för undervisningen upplåtna kliniker och gemensamma inrättningar, oavsett om arbetena är betingade av undervisningsbehov eller av sjukvårdsbehov. De verkliga kostnaderna för ifrågavarande tillbyggnad av den patologiska institutionen samt utrustning av densamma skall följaktligen i sin helhet fördelas med 75 procent på staden och 25 procent på staten. Den utvidgning av verksamheten, som möjliggöres genom tillbyggnaden, har av parterna icke heller ansetts motivera någon ändrad fördelning av institutionens driftkostnader, inklusive läkarlöner.

Parterna har förutsatt, att byggnads- och utrustningsförslagen kommer att närmare prövas jämlikt 4 § i det villkorligt träffade avtalet i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer.

Föreskriften i 4 § har tillkommit, emedan Kungl. Maj:t genom beslut den 20 maj 1960 tillsatt en särskild nämnd för att följa planeringen och samordna utbyggnaden av de kommunala undervisningssjukhusen m. m.

Parterna har vidare enats om att obduktionsundervisning för ytterligare en grupp om 20 elever skall anordnas vid Sabbatsbergs sjukhus i och med att patologilokalerna utvidgas. Någon särskild avtalsbestämmelse härom har parterna icke ansett erforderlig.

När det gäller avtalet avseende S:t Görans sjukhus erinrar kommissionen, att en professur i socialmedicin jämlikt beslut av 1962 års riksdag skall inrättas vid karolinska institutet från och med den 1 juli 1963 under förutsättning av att för staten godtagbar uppgörelse kan slutas med Stockholms stad rörande vissa i samband med professuren stående frågor.

Under förhandlingarna med staden har framkommit, att sju rum inom den för undervisningsändamål upplåtna psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus kan under tiden den 1 juli 1963—den 30 juni 1966 ianspråktagas såsom provisoriska lokaler för en till en professur i socialmedicin vid karolinska institutet knuten socialmedicinsk institution.

Med hänsyn till att lärarkollegiet vid karolinska institutet underhand till kommissionen framhållit angelägenheten av att professuren i socialmedicin inrättas från och med den 1 juli 1963, har kommissionen ansett sig böra godtaga den erbjudna provisoriska lösningen av lokalfrågan. Avsikten är emellertid, att parterna skall fortsätta förhandlingarna om hur institutionens lokalfråga skall lösas på längre sikt. Det är möjligt, att ett nytt provisorium kan bli erforderligt i avbidan på en slutlig lösning. Om institutionen slutligt förlägges till S:t Görans sjukhus, förutsätter parterna, att sedan de vårdkliniker vid S:t Görans sjukhus, som ingår i förutnämnda överenskommelse angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m., upplåtits för utbildning och forskning, för en upplåtelse för en socialmedicinsk institution skall gälla samma villkor som för upplåtelsen av sjukhuset i övrigt.

Då de avsedda provisoriska lokalerna för den socialmedicinska institutionen är inrymda i de utrymmen, som omfattas av 1958 års avtal angående samarbete för uppförande av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus (se propositionen 1959: 12 sid. 5—8), har parterna funnit det naturligt, att nämnda avtals bestämmelser skall tillämpas jämväl beträffande anordnandet och driften av här ifrågavarande institution. Vissa bestämmelser, avseende vid uppförandet av psykiatriska kliniken särskilt föreliggande omständigheter, har dock icke ansetts böra äga tillämpning å förevarande användning av lokaler inom kliniken.

Några nämnvärda merkostnader torde icke komma att uppstå, när lokalerna nu provisoriskt disponeras för den socialmedicinska institutionen.

Parterna har utgått från att innehavare av professuren i socialmedicin icke tillika skall innehava befattning som överläkare vid S:t Görans sjukhus.

Det torde emellertid få ankomma på staden att pröva frågan huruvida innehavaren av professuren, i den mån han medverkar i sjukvården vid sjukhuset, skall såsom konsult erhålla särskilt arvode att ingå i driftkostnaderna vid sjukhuset.

Föredraganden

Enligt överenskommelsen den 20 oktober 1961 med Stockholms stad angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. skall vid S:t Görans sjukhus omedelbart uppföras en pediatrik klinisk, vilken skall ersätta Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Övriga kliniker och anläggningar — däribland klinik för obstetrik-gynekologi — skall enligt överenskommelsen vara färdigställda senast den 31 december 1976. I grundprogrammet för det nya undervisningssjukhuset ingår även en patologisk institution, dimensionerad för utbildning och forskning.

Kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus har varit upplåten för utbildning och forskning enligt det s. k. sabbatsbergsavtalet sedan år 1949. Vid tidpunkten för sabbatsbergsavtalets ingående var avsikten, att till sjukhuset även skulle överflyttas den till Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus förlagda pediatrika kliniken. I anslutning till denna nya barnklinik vid Sabbatsbergs sjukhus skulle inrättas en särskild avdelning för prematura — d. v. s. alltför tidigt födda — barn. Den pediatrika kliniken kom emellertid aldrig till stånd vid Sabbatsbergs sjukhus utan skall i stället enligt förenämnda överenskommelse uppföras vid S:t Görans sjukhus så snart som möjligt. Den nya kvinnokliniken vid S:t Görans sjukhus, till vilken den vid kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus bedrivna utbildningen och forskningen skall överflyttas, torde emellertid komma att färdigställas först i slutskedet av den överenskomna utbyggnaden av S:t Görans sjukhus.

Den pediatrika kliniken skall, som nämnts, omfatta även en avdelning för prematura barn. Så länge en kvinnoklinik saknas vid S:t Görans sjukhus torde avdelningen för prematura barn vid sjukhuset emellertid inte kunna lämna ett tillräckligt mångsidigt kliniskt underlag för den del av utbildningen och forskningen i pediatrik, som gäller prematura barn.

Inom kvinnokliniken vid Sabbatsbergs sjukhus skall nu med hänsyn till sjukvårdens behov iordningställas en särskild vårdavdelning om cirka 10 sängar för prematura och andra nyfödda barn, vilka kräver särskild vård. Såsom framgår av vad jag anfört är det angeläget att utbildning och forskning i pediatrik får bedrivas vid avdelningen tills den nya kvinnokliniken vid S:t Görans sjukhus kan tagas i bruk. Jag anser i likhet med förhandlingskommissionen att vårdavdelningen redan från början bör tagas i anspråk för ifrågasvarande utbildning och forskning under ledning av den professor i pediatrik, som tillika är överläkare vid medicinska kliniken å kronprinsessan Lovisas barnsjukhus eller dess framtida motsvarighet. Då

avdelningen anordnas inom kvinnokliniken och skall utnyttjas för utbildning och forskning under samma tid som kliniken, torde det såsom förhandlingskommissionen framhållit vara lämpligt, att avdelningen i avtals-hänseende betraktas såsom en del av kliniken. Sabbatsbergsavtalets be- stämmelser kommer således att gälla även för ifrågavarande avdelning.

Den patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus har varit upp- låten för utbildning och forskning jämlikt sabbatsbergsavtalet sedan år 1947. Såsom jag tidigare framhållit, skall den patologiska institutionen i framtiden förläggas till S:t Görans sjukhus. Med hänsyn till den beslutade ökade läkarutbildningen måste karolinska institutet emellertid redan fr. o. m. hösten 1964 kunna disponera sammanlagt 80 utbildningsplatser i patologi, innebärande en ökning med 20 platser, vid patologiska institutio- nen å Sabbatsbergs sjukhus. Detta gör en snar utökning av lokalerna vid in- stitutionen ofrånkomlig. Det föreligger från stadens sida ett förslag till en tillbyggnad för institutionens cytologiska laboratorium. I denna tillbyggnad torde institutionen även kunna erhålla erforderliga utökade utrymmen för utbildningen och forskningen i patologi.

Beträffande avtalsfrågan vill jag framhålla, att sabbatsbergsavtalet i och för sig synes vara tillämpligt på ifrågavarande tillbyggnad utan sär- skild överenskommelse härom. Med hänsyn till att utbildning och forsk- ning enligt den år 1961 träffade överenskommelsen i framtiden skall för- läggas till S:t Görans sjukhus i stället för till Sabbatsbergs sjukhus torde det emellertid ligga i sakens natur, att en ytterligare utbyggnad av Sabbats- bergs sjukhus, till vilken staten avtalsenligt skall lämna bidrag, icke bör ske utan att staten och staden först kommit närmare överens om utbygg- naden.

Tillbyggnaden för patologiska institutionen skall som nämnts utnyttjas för utbildning och forskning endast under en begränsad tid. En fråga, som i sammanhanget gör sig gällande, är i vilken utsträckning staden skall vara skyldig att återbära uppburna statsbidrag för utbyggnaden av Sab- batsbergs sjukhus när utbildning och forskning överflyttas från sjukhuset till S:t Görans sjukhus. Denna fråga torde emellertid böra lösas i samband med att det i 1961 års överenskommelse förutsatta avtalet om upplåtelse av S:t Görans sjukhus för utbildning och forskning kommer till stånd. Jag vill emellertid understryka angelägenheten av att vid prövningen av för- slaget till tillbyggnaden, som preliminärt kostnadsberäknats till 1 250 000 kr., varje möjlighet till besparing tillvaratages samt att det tillses, att sta- dens användning av byggnaden för annat ändamål, sedan utbildning och forskning bortflyttats, inte onödigtvis försvåras.

Även behovet av i ämnet patologi ingående obduktionsundervisning för den nytillkommande gruppen av 20 studerande kommer att kunna till- godoses vid Sabbatsbergs sjukhus, ehuru parterna icke funnit ett särskilt avtal härom erforderligt.

Mot bakgrund av det anförda anser jag mig böra godtaga det framlagda avtalet angående anordnande av en vårdavdelning för prematura barn m. fl. och utbyggnad av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus.

Professurer i socialmedicin finns f. n. inrättade vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt vid den medicinska högskolan i Umeå. 1962 års riksdag har vidare beslutat att en professur i socialmedicin skall inrättas vid karolinska institutet fr. o. m. den 1 juli 1963 under förutsättning av att en för staten godtagbar uppgörelse kan slutas med Stockholms stad rörande vissa i samband med professuren stående frågor. Statsutskottet förutsatte i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1962: 102, punkt 31, att åtgärder skulle vidtagas för att professuren skulle kunna få en ordinarie innehavare fr. o. m. angivna tidpunkt.

Vid förhandlingarna har parterna enats om att sju rum inom den för utbildning och forskning upplåtna psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus kan tagas i anspråk under tiden den 1 juli 1963—den 30 juni 1966 såsom provisoriska lokaler för en till professuren i socialmedicin knuten socialmedicinsk institution. Även vid denna användning av lokalerna bör för kliniken gällande villkor äga tillämpning, givetvis dock med undantag för vissa av särskilda omständigheter vid klinikkens tillkomst motiverade bestämmelser. Genom denna provisoriska lösning av institutionens lokalfråga torde de nödvändiga förutsättningarna för professurens ledigförklarande föreligga.

Förhandlingar om ett lösande av institutionens lokalfråga på längre sikt skall emellertid fortsättningsvis föras.

Även utformningen av avtalet angående provisoriskt inrymmande av utbildning och forskning i socialmedicin inom den psykiatriska klinikkens byggnad vid S:t Görans sjukhus finner jag mig böra godtaga.

Sammanfattningsvis vill jag tillstyrka, att förenämnda två avtal godkännes. Skulle smärre jämkningar av eller tillägg till avtalsbestämmelserna sedermera erfordras, förutsätter jag att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

Under återopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna avtal med Stockholms stad angående anordnande av en vårdavdelning för prematura barn m. fl. och utbyggnad av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna avtal med Stockholms stad angående provisoriskt inrymmande av utbildning och forskning i socialmedicin inom den psykiatriska klinikkens byggnad vid S:t Görans sjukhus.

Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 553 000 kr.

Inledning

Genom beslut den 28 maj 1948 och den 12 december 1958 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten och Stockholms stad angående *dels* samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, *dels ock* samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus (se härom propositionerna 1948: 213 och 1959: 12). Enligt avtalen skall läkare vid upplåtna kliniker m. m. vid nämnda sjukhus, vilka icke uteslutande är anställda för undervisningens och forskningens behov, tillsättas, avlönas och pensioneras av staten. Staden skall bidra med halva löne- och pensionskostnaden för dessa läkare. Ett undantag utgör dock det bakteriologiska centrallaboratoriet vid Sabbatsbergs sjukhus, vars läkarpersonal tillsättes, avlönas och pensioneras av staden i den mån tjänsterna inte är uppförda på karolinska institutets stat.

Förslag

Direktionen för karolinska sjukhuset hemställer att anslaget uppräknas med 52 700 kr.

1. *Kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus*

1 biträdande överläkare Ae 26 (anestesiolog) jämte avlöningsförstärkning å 7 000 kr.	
1 st. f. 1 underläkare Ae 23	12 268

2. *Patologiska institutionen å Sabbatsbergs sjukhus*

1 underläkare Ae 23 (cytolog) i st. f. arvode å 20 000 kr. till cytolog	11 320
---	--------

3. *Omräkning* 29 112

Summa kr.	52 700
-----------	--------

Motiv

1. En tjänst som biträdande läkare i anesthesiologi inrättades vid kvinnokliniken i samband med öppnandet år 1949. På grund av då rådande speciella omständigheter kom tjänsten att huvudsakligen tagas i anspråk för den kirurgiska kliniken, vars behov av anestesiläkare för den thoraxkirurgiska operationsverksamheten var mycket stort. År 1951 omvandlades ifrågavarande befattning till tjänst som underläkare vid kvinnokliniken, men tjänsten har ej kunnat tillsättas med anestesilog eller med läkare, som

önskat erhålla specialistkompetens i anesthesiologi. Kvinnokliniken, som sedan dess saknat egen anestesilog, har med egna underläkare svarat för den anesthesiologiska verksamheten vid kliniken. Sedan mer avancerad gynekologisk kirurgi, bl. a. cancerkirurgi, upptagits på kvinnoklinikens operationsprogram har större och mer speciella krav måst ställas på anesthesiologisk service. Från sjukhusets anesthesiavdelning har kvinnokliniken emellertid under senare år kunnat erhålla anesthesiologisk service för den gynekologiska operationsverksamheten mot att anesthesiavdelningen fått disponera en av klinikens underläkare i motsvarande utsträckning. Avdelningen har däremot ej kunnat åta sig även den obstetriska narkostjänsten. Nuvarande arrangemang medger ej något vetenskapligt utvecklingsarbete inom obstetrisk-gynekologisk anesthesiologi, ehuru sådant är mycket önskvärt. Särskilt erfordras forskningsarbete för att åstadkomma förbättrade metoder för effektiv smärtlindring utan läkares närvaro i förlossningens slutskede. Genom ombildning av en tjänst som underläkare vid kliniken till en för anestesilog avsedd tjänst som biträdande överläkare kan goda förutsättningar skapas för effektiv forskning i obstetrisk anestesi. Detta synes mycket betydelsefullt eftersom på detta område inriktat vetenskapligt arbete f. n. ej bedrivs i landet. Stockholms stads sjukvårdsstyrelse har tillstyrkt den föreslagna tjänsteförändringen om än med viss tvekan bl. a. beroende på den dualism, som skulle kunna uppstå beträffande sjukhusets anestesivård. Enligt direktionens mening kan denna fråga lösas så att den biträdande överläkaren underställes överläkaren vid sjukhusets anesthesiavdelning men har sin gärning förlagd till kvinnokliniken.

2. För att åstadkomma en fastare organisation av den sedan år 1955 försöksvis bedrivna cytologiska diagnostikverksamheten vid Sabbatsbergs sjukhus har från och med den 1 juli 1960 utgått ett årligt arvode å 20 000 kr. till en vid patologiska institutionen knuten deltidstjänstgörande läkare med uppgift att svara för denna verksamhet. Föreståndaren för institutionen har framhållit behovet av en heltidstjänstgörande biträdande överläkare för handhavande av den cytologiska verksamheten. Verksamheten vid institutionens cytologiska laboratorium har numera erhållit sådan omfattning, att läkares verksamhet mer än väl motsvarar en heltidstjänst. Sålunda var antalet prov år 1961 från kvinnokliniken 17 130 och från sjukhuset i övrigt 920, motsvarande en beräknad ökning jämfört med år 1960 av 46 procent för kvinnokliniken och omkring 30 procent för sjukhuset i övrigt. Det stora antalet prov från kvinnokliniken beror på att alla patienter som söker på kliniken och mödravårdscentralen undergår cytologisk undersökning. Sjukvårdsstyrelsen har bl. a. med hänsyn till den stora betydelsen av att alla möjligheter tillvaratas för att genom profylaktiska åtgärder bekämpa cancersjukdomarna, funnit det angeläget, att arbetet vid ifrågavarande cytologiska laboratorium gives allt tänkbart stöd för en fortsatt gynnsam utveckling. Härvidlag framstår det enligt sjuk-

vårdsstyrelsens mening som i hög grad nödvändigt, att anställningsförhållandena för en för hithörande arbetsuppgifter specialutbildad läkare erhåller en mer permanent karaktär än för närvarande. Sjukvårdsstyrelsen har sålunda tillstyrkt förslaget om inrättande av en tjänst som biträdande överläkare och därvid förutsatt, att arvodet till den deltidstjänstgörande läkaren indrages. Direktionen finner i likhet med sjukvårdsstyrelsen det angeläget, att verksamheten vid laboratoriet kraftigt stödjes. Direktionen har även funnit att verksamheten numera erhållit sådan omfattning, att en heltidstjänstgörande läkare erfordras, men inskränker sig f. n. till att förorda inrättandet av en tjänst som underläkare för ändamålet i utbyte mot nu utgående arvode till en deltidstjänstgörande läkare. Direktionen framhåller dock att detta förslag endast utgör en första etapp i uppbyggandet av laboratoriets personella resurser.

Yttranden

Medicinalstyrelsen tillstyrker inrättande av biträdande överläkartjänster för såväl anesthesiologisk verksamhet vid kvinnokliniken som för cytologisk verksamhet vid patologiska institutionen. Den biträdande överläkaren för gynekologisk-obstetrisk anesthesiologi bör dock placeras vid anesthesiavdelningen. Den cytologiska verksamheten bör framdeles givas självständig ställning under särskild överläkare.

Kanslern för rikets universitet finner starka skäl ha anförts till stöd för direktionens förslag.

Föredraganden

Enligt överenskommelsen den 20 oktober 1961 med Stockholms stad angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. skall bl. a. den utbildning och forskning, som bedrivs vid kvinnokliniken och patologiska institutionen å Sabbatsbergs sjukhus, överflyttas till S:t Görans sjukhus. Såsom framgår av vad jag tidigare anført i samband med framläggande av villkorligt träffat avtal med staden angående anordnandet av en vårdavdelning för prematura barn m. fl. och utbyggnad av nyssnämnda institution, torde man emellertid få räkna med att kvinnokliniken och patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus kommer att utnyttjas för utbildningen och forskningen under ytterligare ett antal år.

Vid kvinnokliniken bör behovet av anesthesiologisk service tillgodoses genom inrättande av en tjänst som biträdande överläkare i Ae 26 i utbyte mot en vid kliniken befintlig tjänst som underläkare i Ae 23. Den nya tjänsten som biträdande överläkare bör i enlighet med direktionens förslag placeras vid sjukhusets anesthesiavdelning. Så länge innehavaren av tjänsten är helt verksam vid kvinnokliniken, bör tjänsten dock i avtalshänseende anses tillhöra denna klinik. Till den biträdande överläkaren bör utgå avlöningsförstärkning med 7 000 kr. för år.

De cytologiska undersökningarna får en allt större betydelse i kampen mot cancersjukdomarna. Ifrågavarande verksamhet vid patologiska institutionen å Sabbatsbergs sjukhus har ökat mycket kraftigt på senare år. De vidgade arbetsuppgifterna förutsätter att en heltidstjänstgörande läkare knytes till institutionen med uppgift att svara för den cytologiska diagnostiken. Jag föreslår i likhet med direktionen att för ändamålet inrättas en tjänst som underläkare i Ae 23. Samtidigt bör nu utgående arvode å 20 000 kr. till en deltidstjänstgörande läkare indragas.

Vad jag sålunda föreslagit föranleder totalt en kostnadsökning med i runt tal 27 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för vidtagen löneroglering med i runt tal 103 000 kr. Avlöningsanslaget i sin helhet uppskattar jag till $\left(\frac{1\ 106\ 000 + 27\ 000 + 103\ 000}{2}\right)$ 618 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

U t g i f t e r:

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 400
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	859 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	349 800
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 400

Summa kr. 1 236 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

Bidrag från Stockholms stad

618 000

Nettoutgift kr. 618 000;

c) till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus* för budgetåret 1963/64 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 618 000 kr.

Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 1 120 000 kr.

Förslag

Genom beslut den 28 maj 1948 och den 12 december 1958 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten och Stockholms stad angående dels samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus, dels ock samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid S:t Görans sjukhus. Närmare redogörelser för avtalen återfinnes i propositionerna 1948: 213, 1958: 87 och 1959: 12. Enligt förenämnda avtal skall staten *dels* i fråga om de anläggningar vid Sabbatsbergs sjukhus, som är upplåtna för undervisningsändamål, under byggnadstiden bidra med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för anläggningarnas färdigställande och utrustning ävensom sedermera tillkomna kostnader för ny- och ombyggnads- samt ändrings- och förbättringsarbeten, vilka ej hänföres till årligt underhåll, jämte i samband därmed stående utrustning, *dels ock* i fråga om nämnda anläggningar resp. psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus årligen bidra med 25 procent av kostnaderna för sådan instrumentutrustning, som ej avser ersättande av kasserad utrustning och som tillkommit utan samband med byggnadsarbete. Såsom bidrag till övriga driftkostnader skall staten årligen erlägga ett belopp, motsvarande 10 procent — i fråga om det bakteriologiska centrallaboratoriet vid Sabbatsbergs sjukhus 2 procent — av den del av respektive sjukhus totala driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på de för undervisningen upplåtna vårdplatserna. I driftkostnaderna skall härvid inbegripas kostnaderna för årligt underhåll av byggnader ävensom pensionskostnader, beräknade på visst närmare angivet sätt, men undantagas löne- och pensionskostnaden för läkarpersonal samt för annan personal, som uteslutande är anställd för forsknings- och undervisningsändamål. I fråga om psykiatriska kliniken vid S:t Görans sjukhus gäller dock att, om driftkostnaderna för samma antal vård dagar vid Sabbatsbergs sjukhus skulle under visst kalenderår uppgå till högre belopp, statens bidrag i stället skall utgå med 10 procent av sistnämnda belopp.

Enligt särskilda mellan staten och Stockholms stad träffade avtal har staten upplåtit *dels* Epidemijukhuset i Stockholm för anordnande av undervisning i klinisk epidemiologi, *dels ock* S:t Eriks och S:t Görans sjukhus samt Södersjukhuset för meddelande av obduktionsundervisning. Enligt avtalen skall staten till staden erlägga bidrag till avlöning och pensionering av viss läkar- och kontorspersonal samt ersättning för lokalupplåtelse, utrustning, förbrukningsartiklar m. m. Staden för varje kalenderår tillkommande ersättning skall erläggas efter kalenderårets utgång. Beträffande avtalens närmare innehåll torde få hänvisas till propositionerna 1957: 2, XI ht, p. 2 och 1958: 87.

Slutligen har Kungl. Maj:t genom beslut den 29 december 1961 godkänt överenskommelse med Stockholms stad angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. Närmare redogörelse för överenskommelsen återfinnes i propositionen 1961: 198. Enligt nämnda överenskommelse skall det nya undervisningssjukhuset i Stockholm förläggas till S:t Görans sjuk-

hus och omfatta i överenskommelsen angivna kliniker m. m. Pediatriska kliniken skall uppföras omedelbart. Övriga kliniker och anläggningar skall vara färdigställda senast den 31 december 1976. I fråga om fördelningen av byggnads-, utrustnings- och driftkostnaderna skall huvudgrunderna i avtalet angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av Sabbatsbergs sjukhus äga tillämpning. Överenskommelsen förutsätter, att ett på denna grundat nytt avtal om upplåtelse av S:t Görans sjukhus för undervisning och forskning, vilket avtal även skall ersätta avtalet angående samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid sjukhuset, kommer till stånd att gälla t. o. m. den 31 december 1976.

Byggnads- och utrustningskostnader vid Sabbatsbergs sjukhus. I skrivelse den 31 augusti 1962 har nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad anfört att, enligt av nämnden under hand inhämtade uppgifter, totalkostnaderna kan för sådana byggnadsarbeten vid Sabbatsbergs sjukhus, för vilka Stockholms stad kan komma att begära statsbidrag under nästa budgetår, beräknas uppgå till cirka 860 000 kr. Dessa kostnader fördelar sig enligt följande, nämligen dels vid kvinnokliniken 101 000 kr. för en provisorisk prematuravdelning, dels ock vid patologiska institutionen 58 000 kr. för en tillfällig ökning av cytologiska laboratoriets kapacitet, 350 000 kr. för nya lokaler för nyssnämnda laboratorium samt 350 000 kr. för en utvidgning av lokalerna för läkarutbildningen i patologi. För utrustning i samband med ifrågavarande byggnadsarbeten har staden beräknat 60 000 kr. beträffande kvinnokliniken och 107 000 kr. beträffande cytologiska laboratoriet. Kostnaden för kompletteringsanskaffning av viss instrumentutrustning till kvinnokliniken och det bakteriologiska centrallaboratoriet under år 1963 beräknas vidare uppgå till 39 000 kr.

Utgifterna för byggnadsarbeten och utrustning vid Sabbatsbergs sjukhus under nästa budgetår beräknas således totalt uppgå till (860 000 + 60 000 + 107 000 + 39 000) 1 066 000 kr. Nämnden föreslår, att statens andel i kostnaderna upptages till 200 000 kr.

Driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus. Det för budgetåret 1962/63 anvisade anslaget avser statens bidrag för kalenderåret 1962 till driftkostnader vid kvinnokliniken och vid det bakteriologiska centrallaboratoriet.

Enligt under hand inhämtade uppgifter beräknas driftkostnaderna för hela sjukhuset under kalenderåret 1963, sedan vissa inkomster frånräknats, till 23 100 543 kr. Antalet vård dagar vid hela sjukhuset uppskattas till 220 000, varför kostnaden per vård dag skulle komma att utgöra 105 kr. Då antalet vård dagar vid kvinnokliniken beräknas till 54 000, skulle den på kvinnokliniken belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra (54 000 × 105) 5 670 000 kr. Eftersom staten enligt avtalet har att bidraga till de på kvinnokliniken belöpande driftkostnaderna med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 567 000 kr.

Jämlikt Sabbatsbergsavtalet har staten att bidra till driftkostnaderna vid det bakteriologiska centrallaboratoriet med 2 procent. Då de sammanlagda driftkostnaderna för laboratoriet under kalenderåret 1963 uppskattas till 2 644 042 kr., torde statens andel kunna beräknas till 52 880 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för ifrågakvarande driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (567 000 + 52 880) 619 880 kr.

Driftkostnader vid S:t Görans sjukhus. Det för budgetåret 1962/63 anvisade anslaget avser statens bidrag för kalenderåret 1962 till driftkostnaderna vid den *psykiatriska kliniken*. Enligt under hand inhämtade uppgifter beräknas antalet vård dagar vid kliniken under kalenderåret 1963 till cirka 29 000. Vård dagkostnaden vid sjukhuset under år 1963 har preliminärt uppskattats till cirka 83 kr., medan motsvarande kostnad vid Sabbatsbergs sjukhus beräknas till 105 kr. Enligt de i avtalet angivna grunderna skall således statens tioprocentiga driftbidrag beräknas å (29 000 × 105) 3 045 000 kr. Bidraget torde alltså komma att uppgå till 304 500 kr.

Ersättning för viss undervisning. Enligt av *lärarkollegiet vid karolinska institutet* gjorda beräkningar torde statens bidrag för kalenderåret 1963 komma att uppgå till för undervisningen i klinisk epidemiologi vid Epidemisjukhuset i Stockholm 180 602 kr. och för obduktionsundervisningen vid S:t Eriks och S:t Görans sjukhus samt Södersjukhuset 45 076 kr. Det sammanlagda medelsbehovet för ändamålet kan således uppskattas till (180 602 + 45 076) i runt tal 225 000 kr.

Föredraganden

I överenskommelsen den 20 oktober 1961 med Stockholms stad angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. (se prop. 1961:198) förutsättes, att ett på överenskommelsen grundat nytt avtal om upplåtelse av S:t Görans sjukhus för utbildning och forskning skall träffas mellan parterna, vilket avtal även skall ersätta det mellan parterna år 1958 ingångna avtalet angående samarbete för uppförande och drift av en psykiatrisk klinik vid nyssnämnda sjukhus. Det är emellertid fortfarande ovisst när pågående förhandlingar angående ifrågakvarande avtal och därmed sammanhängande spörsmål kan slutföras. Det blivande förhandlingsresultatet torde emellertid endast i mindre omfattning komma att under nästa budgetår påverka storleken av de statliga driftbidragen under förevarande anslag. Jag anser mig därför vid anslagsberäkningen böra utgå från hittills gällande grunder.

Jag vill erinra om att jag i det föregående tillstyrkt godkännande av ett av kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggnad m. m. framlagt avtal med Stockholms stad angående anordnande av

en vårdavdelning för prematura barn m. fl. och utbyggnad av patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus. Den av nämnden för undervisnings-sjukhusens utbyggande gjorda beräkningen beträffande statens byggnadsbidrag till sjukhuset under nästa budgetår innefattar även kostnaderna för de med avtalet avsedda projekten. Kostnaderna för utbyggnaden av patologiska institutionen, omfattande jämväl nya lokaler för cytologiska laboratoriet, har enligt vad nämnden inhämtat uppskattats till cirka 700 000 kr. Såsom förhandlingskommissionen uppgivit har däremot det utbyggnadsförslag, som företeddes vid avtalsförhandlingarna, preliminärt kostnadsberäknats till 1 250 000 kr. Parterna har emellertid förutsatt, att byggnadsförslaget skall närmare prövas i den ordning, Kungl. Maj:t bestämmer. Särskilt med hänsyn till den relativt korta tid, som ifrågavarande patologi-lokaler beräknas komma att utnyttjas för utbildning och forskning, är det enligt min mening angeläget att alla möjligheter att hålla kostnaderna nere tillvaratas. Tills vidare finner jag mig därför böra godtaga den av nämnden framlagda uppskattningen av kostnaderna för ifrågavarande byggnadsprojekt.

Kostnaderna för byggnadsarbeten och utrustning vid Sabbatsbergs sjukhus under nästa budgetår har av nämnden uppskattats till totalt 1 066 000 kr. Statens andel av dessa kostnader synes mig böra upptagas med 250 000 kr. Mot de gjorda beräkningarna av medelsbehovet i övrigt under förevärande anslag har jag icke funnit anledning till erinran.

Under anslaget torde således för nästa budgetår böra upptagas ett belopp av tillhoppa (250 000 + 619 880 + 304 500 + 225 000) i runt tal 1 400 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus*
för budgetåret 1963/64 under femte huvudtiteln anvisa ett
förslagsanslag av 1 400 000 kr.

Överenskommelse om tillägg till avtal angående upplåtelse av Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus för den medicinska undervisningen m. m.

Inledning

Genom beslut den 13 februari 1959 har Kungl. Maj:t uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att företräda staten vid de förhandlingar rörande beräkningen och fördelningen av pensionskostnaderna för personalen vid H.K.H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn — numera benämnd Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus — som kunde komma att påkallas av någon av de övriga parterna i avtalet år 1951 angående upplåtelse av barnsjukhuset för den medicinska undervisningen m. m.

Förhandlingskommissionens förslag

Såsom resultat av de förhandlingar, vilka kommissionen fört med Stockholms stadskollegii delegerade för förhandlingar med Kronan rörande stadens sjukvårdsväsen samt med företrädare för H.K.H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård och Stockholms läns landsting, har kommissionen med skrivelse den 19 februari 1963 framlagt följande den 31 januari 1963 villkorligt slutna överenskommelse om tillägg till avtal år 1951 angående upplåtelse av Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus för den medicinska undervisningen m. m.:

Ö v e r e n s k o m m e l s e

Mellan svenska staten, H.K.H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård, Stockholms stad och Stockholms läns landsting har — under förutsättning av Kungl. Maj:ts, föreningens styrelses, Stockholms stadsfullmäktiges och Stockholms läns landstings förvaltningsutskotts godkännande — träffats följande överenskommelse om tillägg till avtal år 1951 mellan samma parter om upplåtelse av H.K.H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, numera benämnd Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, för den medicinska undervisningen m. m.

§ 1.

I sjukhusets driftkostnader enligt 1951 års avtal § 4 ingå pensionskostnader med undantag för sådana pensionskostnader, som avses under § 3 i samma avtal och som staten helt eller delvis betalar. Med i driftkostnaderna sålunda ingående och i 1951 års avtal § 3 omnämnda pensionskostnader avses — förutom avgifter till statens pensionsanstalt för personal, som är ansluten till anstalten, samt arbetsgivaravgifter föranledda av försäkring för tilläggs pension enligt lagen om allmän försäkring — kostnader för sådana pensionsförmåner, som utgå till arbetstagare eller deras anhöriga med anledning av anställning vid sjukhuset och enligt beslut, som sjukhusets styrelse fattat med tillämpning av de pensionsbestämmelser, som gällt eller gälla för motsvarande arbetstagare hos Stockholms stad. Vid tillgodoräkning av anställningstid för pension enligt nämnda bestämmelser skall så anses, som om stadens bestämmelser gällt för arbetstagaren från anställningens början.

§ 2.

Till Stockholms stads lönenämnd skall i varje pensionsfall hänskjutas frågan om beräkningen av de pensionsförmåner som skola utgå.

§ 3.

Därest vid fördelningen av driftkostnaderna mellan staden och länet enligt 1951 års avtal stadens andel något år skulle understiga 70 eller överstiga 90 procent av dessa parter gemensamma kostnader, äger var och en av dem påkalla förhandlingar om ändrad fördelning av pensionskostnaderna dem emellan.

Kommissionen har anfört i huvudsak följande:

Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, tidigare benämnt H.K.H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, har alltsedan starten år 1854 drivits av den år 1851 stiftade H.K.H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnasjukvård. Till en början bestreds driftkostnaderna av egna och insamlade medel. Så småningom lämnades bidrag från Stockholms stad och Stockholms läns landsting, vilka bidrag successivt höjts. Redan 1882 uppläts sjukhusets medicinska avdelning för undervisning till karolinska institutet mot viss ersättning.

Av karolinska institutets nuvarande två barnkliniker är den ena förlagd till karolinska sjukhuset och den andra till Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Barnsjukhuset är avsett att tjänstgöra som en institutets klinik i pediatrik till dess den i 1961 års överenskommelse angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. (se propositionen 1961:198) avsedda pediatrika kliniken vid S:t Görans sjukhus kommer till stånd.

Samarbetet mellan barnsjukhuset samt staten, staden och landstinget reglerades första gången i ett gemensamt avtal år 1950. Detta avtal ersattes redan år 1951 av nu gällande avtal rörande upplåtelse av barnsjukhuset för den medicinska undervisningen m. m. (se propositionen 1951:123 sid. 31—33 och 40).

Sjuksköterskepersonalen vid barnsjukhuset är ansluten till statens pensionsanstalt. I övrigt har pensionsfrågan för personalen vid sjukhuset ej reglerats förrän på senare år, då pensionsöverenskommelse ingått i de avtal, som träffats beträffande den kollektivavtalsanställda personalen.

Fondering för personalens pensionering har ej ägt rum. Kostnaderna för av barnsjukhuset i varje särskilt fall beviljade pensionsförmåner ingår i driftkostnaderna.

Enligt en av Stockholms stads kammarkontor upprättad förteckning disponerade sjukhuset vid 1957 års utgång över fond- och donationsmedel till ett sammanlagt värde av i runt tal 1,6 miljoner kr. Huvuddelen av detta belopp utgöres emellertid av sådana fonder och donationer, till vilka är knutna särskilda bestämmelser rörande användningen av kapital och avkastning.

Stadens lönenämnds pensionsbyrå har vidare bl. a. låtit utföra en försäkringsteknisk utredning angående storleken av den s. k. fondbristen, d. v. s. skillnaden mellan å ena sidan kapitalvärdet av pensionsutfästelserna och å andra sidan kapitalvärdet av de för utfästelsernas säkerställande erforderliga avgifterna i den mån de belöper på framtiden. Enligt utredningen beräknades den totala fondbristen per den 31 december 1958 uppgå till cirka 4,4 miljoner kr. Hänsyn har därvid icke tagits till lagen om allmän försäkring. Genom erläggande av däri föreskrivna avgifter för tilläggspension förutsattes sjukhuset komma att inom ramen för den statliga pensionsfonden uppsamla en fond, som under stationära förhållanden beräknades ha efter cirka 20 år uppnått en storlek av omkring 2 miljoner kr.

Vid framläggandet av förslaget till 1951 års avtal framhöll såväl kommissionen som stadens förhandlingsdelegerade, att avtalet reglerade fördelningen av pensionkostnader, som föll inom själva avtalstiden. Några pensionsförpliktelser utöver denna tidrymd hade staten icke påtagit sig liksom icke heller staden eller länet.

Parterna har vid förhandlingarna enats om att lösa pensioneringsfrågan genom den framlagda överenskommelsen om tillägg till 1951 års avtal, i vilken stadgas, att i sjukhusets driftkostnader skall, förutom avgifter till statens pensionsanstalt och för den allmänna tilläggspensioneringen, inräknas av sjukhuset utgivna pensionsförmåner, som grundar sig på anställning vid sjukhuset och på vederbörligt beslut av sjukhusets styrelse. Detta innebär, att staten, staden och landstinget har att på sätt i 1951 års avtal föreskrives bidra till kostnaderna för dessa pensioner även i den del de intjänats före den 1 juli 1950, då 1950 års avtal trädde i kraft. Motiveringen härför är, att sjukhuset under en lång följd av år, innan samarbetet mellan sjukhusintressenterna avtalsmässigt reglerades, varit upplåtet för den medicinska undervisningen och att såväl 1950 som 1951 års avtal endast får anses innebära en kodifiering av de faktiska intresseförhållanden, som rått ett flertal år före avtalen.

I överenskommelsen har också fastslagits, att pensionerna skall beräknas enligt de pensionsbestämmelser, som gäller för motsvarande arbetstagare hos Stockholms stad.

Överenskommelsen berör icke spørgsmålet om hur pensionskostnaderna skall bestridas och fördelas mellan avtalsparterna, när det nu gällande avtalet utlöper i och med att undervisningen och sjukvården överflyttas till S:t Görans sjukhus enligt 1961 års överenskommelse angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. Förhandlingsparterna har varit ense om att denna särskilda fråga kräver ytterligare överväganden med hänsyn till ett flertal osäkra faktorer, såsom bl. a. frågorna om föreningens ställning och åtaganden i fortsättningen. Parterna har därför enats om att särskilda förhandlingar skall upptagas härom vid ett senare tillfälle.

Föredraganden

Redan år 1882 uppläts den medicinska avdelningen vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus för undervisning till karolinska institutet mot viss ersättning. Samarbetet mellan barnsjukhuset samt staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting reglerades dock först år 1950 i ett gemensamt avtal, som år 1951 ersattes av nu gällande avtal rörande barnsjukhusets upplåtelse för den medicinska undervisningen m. m. Barnsjukhuset, som tjänstgör såsom en karolinska institutets klinik i pediatrik, avses utnyttjas för utbildningen och forskningen tills verksamheten kan överflyttas till den planerade nya barnkliniken vid S:t Görans sjukhus. Denna

barnklinik skall enligt 1961 års överenskommelse angående nytt undervisningssjukhus i Stockholm m. m. uppföras omedelbart men torde inte kunna stå färdig förrän om ett antal år.

Vid framläggandet av 1951 års avtal framhölls bl. a. att avtalet endast reglerade fördelningen av de pensionskostnader, som föll inom avtalstiden. Mot bakgrunden av den intressegemenskap beträffande barnsjukhuset, som funnits före avtalsregleringen, måste det emellertid anses vara rimligt, att staten, staden och landstinget på motsvarande sätt som föreskrivits i 1951 års avtal jämväl skall bidra till kostnaderna för pensioner, som grundar sig på anställning vid barnsjukhuset och på beslut av sjukhusets styrelse, även i den del pensionerna intjänats före den 1 juli 1950, vid vilken tidpunkt 1950 års avtal trädde i kraft. Detta är också innebörden av den nu framlagda villkorligt träffade överenskommelsen mellan de fyra avtalsparterna om tillägg till 1951 års avtal. Överenskommelsen torde icke komma att nämnvärt påverka medelsbehovet under förslagsanslaget till Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus under nästkommande budgetår. Den närmare utformningen av överenskommelsen föranleder ingen erinran från min sida. Jag tillstyrker således, att överenskommelsen godkännes. Skulle smärre jämkning av eller tillägg till ifrågavarande överenskommelse senare erfordras, förutsätter jag, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

I detta sammanhang vill jag upptaga till behandling ytterligare en fråga, som berör Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus. Vid framläggandet av förslaget till 1951 års avtal rörande barnsjukhuset uttalade den statliga förhandlingskommissionen att, därest viss ombyggnad av barnsjukhuset skulle bli aktuell, staten enligt kommissionens mening borde taga ställning till frågan, huruvida och på vilka villkor ett deltagande från statens sida i kostnaderna för ombyggnaden kunde anses motiverat, först efter särskilda förhandlingar med vårdanstalten och övriga parter och sedan tillfälle beretts till prövning av ett utarbetat förslag till sådan ombyggnad. Sedermera har ombyggnad, till vilken staten bidragit, skett vid barnsjukhuset dels enligt en av Kungl. Maj:t genom beslut den 18 mars 1955 godkänd överenskommelse, varigenom vissa ändringsarbeten vid operationsavdelningen och anordnandet av en provisorisk barnpsykiatrisk avdelning kommit till stånd, dels ock enligt en av Kungl. Maj:t genom beslut den 24 maj 1957 godkänd överenskommelse, i vilken avtalades en allmän om- och tillbyggnad av barnsjukhuset samt anordnandet av en ungdomspsykiatrisk avdelning. I fråga om ändringsarbetena vid operationsavdelningen samt anordnandet av barn- och ungdomspsykiatriska avdelningar har staten deltagit i kostnaderna på så sätt, att Stockholms stad tillhandahållit ett amorteringslån för kostnadernas bestridande varefter ränte- och amorteringskostnaderna för lånet fått ingå i barnsjukhusets driftkostnader. Härigenom har staten jämlikt 1951 års avtal kommit att svara för tio procent av kostnaderna. För

nämnda allmänna om- och tillbyggnad av sjukhuset har staten däremot på grund av särskilda omständigheter erlagt 25 procent av kostnaderna.

Det har numera visat sig att pannanläggningen vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus är i så dåligt skick, att densamma senast under sommaren 1963 måste upprustas. Vidare har de elektriska installationerna vid barnsjukhuset företett sådana brister, att en omfattande renovering skyndsamt måste vidtagas. Med anledning härav har Kungl. Maj:t genom beslut den 8 februari 1963 uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att å statens vägnar upptaga förhandlingar med staden, landstinget och styrelsen för barnsjukhuset om dels de provisoriska åtgärder, som oundgängligen måste vidtagas för att pannanläggningen och det elektriska ledningsnätet jämte viss transformator vid barnsjukhuset skall kunna hållas funktionsdugliga under den tid undervisning och forskning i pediatrik bedrivs vid barnsjukhuset, dels ock fördelningen mellan staten, staden och landstinget av kostnaderna för ifrågavarande ombyggnadsåtgärder m. m.

De tekniska och ekonomiska utredningar, som erfordras såsom grundval för en överenskommelse om ifrågavarande förbättringsåtgärder, är ännu inte slutförda och torde inte kunna påräknas i sådan tid, att en överenskommelse i frågan kan hinna föreläggas riksdagen förrän tidigast under höstsessionen 1963. Med hänsyn till att åtgärderna måste utföras med största möjliga skyndsamhet, om icke drift och säkerhet vid sjukhuset skall allvarligt äventyras, synes det icke möjligt att avvakta riksdagens godkännande av en kommande överenskommelse i frågan, innan byggnadsarbetena igångsättes. Trots att omfattningen av och kostnaderna för sagda åtgärder icke f. n. låter sig närmare angivas, anser jag mig med hänvisning till de särskilda omständigheterna böra föreslå, att riksdagens bemyndigande inhämtas för Kungl. Maj:t att pröva och godkänna den överenskommelse i frågan, som förhandlingskommissionen kan komma att framlägga, samt i förekommande fall medgiva, att den å staten fallande andelen av kostnaderna för ifrågavarande arbeten får bestridas från det å driftbudgeten upptagna förslagsanslaget till Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus.

Under åberopande av det anförda, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat godkänna överenskommelse mellan staten, H. K. H. Kronprinsessan Lovisas förening för barnsjukvård, Stockholms stad och Stockholms läns landsting om tillägg till avtal år 1951 mellan samma parter om upplåtelse av H. K. H. Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, numera benämnd Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, för den medicinska undervisningen m. m.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder med anledning av ifrågasatta förbättringsarbeten vid Kronprinsessan Lovisas barnsjukhus, som jag i det föregående närmare angivit.

Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala

Till Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 6 300 000 kr.

Förslag

Kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande hemställer i skrivelse den 13 december 1962 att i runt tal 9 000 000 kr. anvisas för budgetåret 1963/64 till kostnaderna för i följande sammanställning angivna ändamål.

1. Förberedande arbeten.....	186 000
2. Centrallängan m. m.....	1 600 000
3. Fortsatt utbyggnad av centrallängan m. m.....	520 000
4. Ombyggnad inom gamla medicinkliniken.....	88 000
5. Radioterapeutiska kliniken samt om- och tillbyggnad av öronkliniken m. m.....	1 560 000
6. Infektionskliniken.....	1 800 000
7. Nya sjuksköterskeskolan, etapp I.....	1 815 000
8. Nya sjuksköterskeskolan, etapp II.....	1 100 000
9. Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet.....	315 000
	Summa kr. 8 984 000

Motiv

Kommittén erinrar inledningsvis om att regionsjukvårdsnämnden i Uppsala-regionen till Kungl. Maj:t överlämnat utkast till nytt avtal om samarbete beträffande regionsjukvård vid akademiska sjukhuset i Uppsala (se här om 1963 års statsverksproposition, socialdepartementet, driftbudgeten, punkten 127). Ifrågavarande avtalsförslag bygger i princip på det avtal, som f. n. gäller, och innebär, att gällande avtal kompletterats med ekonomiska föreskrifter. I Uppsala-regionen ingående landsting har godkänt avtalsförslaget. Kommittén, som i sina anslagsäskanden utgått från att avtalsförslaget kommer att godkännas jämväl av staten, åberopar till motivering för äskandena bl. a. följande.

1. Sjukhusets vattenbehov tillgodoses genom egen vattentäkt inom sjukhusområdet. Nuvarande vattenförsörjningsanordningar utgöres av bl. a. två grundvattenbrunnar med undervattenspumpar samt av anordningar för avhårdning av sådant renvatten, som är avsett för värmepannor, varmvattenberedare och autoklaver. För att förhindra distribution av infekterat

förbrukningsvatten bör sjukhuset snarast möjligt förses med anordningar för klorering av vattnet. Kommittén föreslår därför, att den nuvarande pumpstationen utbygges med en klorkontaktbassäng med utrymme för doseringsanordningar samt ett förrådsrum för klor. I samband med nämnda arbeten bör ytterligare en saltlösningbassäng utföras. Kommitténs förslag till utbyggnad av pumpstationen innebär vidare, att utrymmen kommer att stå till förfogande för sådana ytterligare tekniska installationer, som framdeles kan bli erforderliga. Övergångsvis kommer dessa utrymmen att nyttjas som förrådslokaler. Införandet i vattenförsörjningsanordningarna av en klorkontaktbassäng medför att vattnet måste pumpas upp i två etapper, vilket gör det önskvärt att byta ut de befintliga undervattens- och renavattenspumparna mot pumpar med annan kapacitet. Med hänsyn till nuvarande och under de närmaste åren väntat behov av avhärdat vatten bör därvid avhärdningsanläggningen utökas med ytterligare ett filter. Det totala medelsbehovet för berörda arbeten beräknas av kommittén till 465 000 kr.

2. Genom beslut av 1961 och 1962 års riksdagar har anvisats tillhoppa 3 320 000 kr. för bestridande av kostnaderna för byggnadsarbetena beträffande del av centrallängan (B 3), flygel för klinisk fysiologi (B 2), flygel för servering m. m. (B 4) samt vissa ombyggnadsarbeten m. m. inom kvinnokliniken (Q). Totalt har staten och landstinget hittills anvisat 8 300 000 kr. för ändamålet.

Kostnaderna för byggnadsarbetena beräknades i kommitténs anslagsäskanden för budgetåret 1961/62 till sammanlagt 13 610 000 kr. På grundval av därefter antagna anbud beräknas byggnadskostnaderna nu uppgå till 14 300 000 kr. Kostnadsstegringen ligger dock inom ramen för stegringen av byggnadskostnaderna under tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1962. Byggnadsarbetena, som påbörjades våren 1962, beräknas kunna avslutas under år 1964. För arbetenas fortsättande under nästa budgetår erfordras 4 000 000 kr.

3. Medel kommer att erfordras under nästa budgetår för projektering av fortsättning på centrallängan norrut från den under uppförande varande delen B 3, d. v. s. för delarna B 1 och A 13 samt för vårdavdelningsflygeln A 12. Kommittén beräknar att kunna inkomma med framställning om projekteringsställstånd beträffande ifrågavarande byggnadsobjekt i sådan tid, att den egentliga projekteringen hinner påbörjas under nästa budgetår. Kommittén framhåller, att medel för projektering av byggnadsföretag vid sjukhuset regelmässigt anvisats under investeringsanslaget till utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala, vilket är praktiskt med hänsyn till gällande grunder för fördelningen av kostnaderna för sjukhusets utbyggnad.

Medelsbehovet för ifrågavarande programmering och projektering under nästa budgetår beräknar kommittén till 1 130 000 kr.

Huvudtrafiken mellan södra och norra sjukhusområdena är planerad att framdeles gå genom byggnaden B 1. Nuvarande kulvertförbindelser utgöres av en kulvert från kirurgbyggnadens (A 9) sydvästra del via lungklinikens hisstorn till nya medicinkliniken (B 7) samt en kulvert från kirurgbyggnadens nordöstra del till nordvästra hörnet av kvinnokliniken (Q 3). Sistnämnda kulvert måste oundgängligen rivas vid uppförandet av B 1. Det torde vidare bli nödvändigt att riva även förstnämnda kulvert inom de närmaste åren i samband med anordnandet av en brandväg utmed åsen väster om centrallängan. Med hänsyn härtill samt till den tidrymd — minst

två å tre år — som kommer att förflyta mellan färdigställandet av B 3 och B 1 har kommittén undersökt möjligheterna att anordna andra kulvertförbindelser mellan södra och norra sjukhusområdet under övergångstiden. Kommittén har därvid stannat för att föreslå, att planerad rörkulvert i plan 1 i västra delen av B 1 utföres redan under nästa budgetår. På denna kan i så fall uppföras en provisorisk träkulvert för transporter. Ifrågasvarande kulvertar bör utföras på sådant sätt, att de icke binder den framtida utformningen av B 1 och kan ligga kvar under uppförandet av nämnda byggnad. Kostnaderna för utförandet av kulvertarbetena beräknas uppgå till cirka 170 000 kr.

För centrallängans fortsatta utbyggnad erfordras sålunda för budgetåret 1963/64 sammanlagt (1 130 000 + 170 000) 1 300 000 kr.

4. Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1962 års riksdag, att viss ombyggnad skulle ske inom den gamla medicinkliniken (A 1) för att — sedan den nya medicinkliniken (B 7) tagits i bruk — där bereda provisoriska lokaler för bl. a. dermatologisk klinik och ögonklinik. Ombyggnaden, som kostnadsberäknats till cirka 700 000 kr., skall ske i två etapper. För utförande av den första etappen har 1962 års riksdag och landstinget anvisat tillhoppa 480 000 kr. Första ombyggnadsetappen, som påbörjades hösten 1962 omedelbart efter det den medicinska kliniken flyttat till den nya klinikbyggnaden B 7, beräknas vara avslutad våren 1963. För ombyggnadsarbetenas andra etapp bör beräknas ett medelsbehov av 220 000 kr.

5. Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att på grundval av framlagda programhandlingar utföra projektering fram t. o. m. färdigställande av huvudhandlingar samt verkställa kostnadsberäkning avseende bl. a. tillbyggnad till öronkliniken (P) samt nybyggnad för radioterapi (N). Den totala kostnaden, exklusive ombyggnadsarbetena inom öronkliniken, uppskattades till cirka 17 750 000 kr. Kommittén fann under den fortsatta planeringen övervägande skäl tala för en mera koncentrerad lösning av N- och P-projekten. Den radioterapeutiska kliniken borde sålunda förenas med öronkliniken samt dess tillbyggnad för plastikkirurgi och centraltandpoliklinik genom en byggnadskropp, till vilken vissa gemensamma serviceavdelningar skulle centraliseras, såsom kliniskt rutinelaboratorium, bibliotek och konferensrum, journalarkiv, maskinskrivningsavdelning, éntrehall och serviceverksamhet i samband därmed, kassa och inskrivning, sterilisering samt badavdelning.

Vidare föreslog kommittén tillkomsten av en föreläsningssal samt vissa forsknings- och arbetsutrymmen för radiobiologisk forskning i anslutning till högvoltsanläggningen. I propositionen 1962: 77 tillstyrkte departementschefen att de av kommittén framlagda ritningarna lades till grund för den fortsatta projekteringen. Kommittén skulle dock pröva möjligheterna att genom en omarbetning av planlösningen beträffande vårdavdelningarna i byggnaden P 3 för öron- och plastikkirurgiska klinikerna ernå besparing i våningsyta. Vidkommande vårdavdelningarna för otiatri och plastikkirurgi i P 3 anmäler kommittén nu, att med de programförutsättningar som ligger till grund för byggnadens utformning någon mera genomgripande om disposition av dessa vårdavdelningar icke är möjlig. Vårdavdelningarnas utformning motiveras även av deras karaktär av delade barn- och vuxenavdelningar.

Under den fortsatta projekteringen har vidare vissa ytterligare ändringar skett beträffande byggnaderna N och P, vilka ändringar medfört en ökning

av byggnadsvolymen med 6 900 m³ till 74 400 m³. Denna volymökning hänför sig i huvudsak till utökning av källare och vindar på grund av tekniska installationer, ändring av skyddsrum och omklädningsutrymmen i byggnad N 2 samt ökade väggmått i samtliga byggnader. Enligt kommitténs tidigare förslag skulle en för detta vårdblock gemensam forskningsavdelning anordnas genom inbyggnad av öronklinikens takterrass. Med hänsyn bl. a. till att detta förslag förutsätter omfattande rördragningar genom underliggande vårdavdelningar har kommittén dock stannat för att föreslå, att ifrågavarande forskningslokaler förläggas till fläktrumsvåningen i byggnaden P 3. Kommittén anmäler i detta sammanhang, att frågan om den s. k. käkcentralens framtida organisation ännu icke lösts, men förutsätter, att spørsmålet blir föremål för särskilda överläggningar mellan staten och Uppsala läns landsting. För ifrågavarande verksamhet erforderliga lokalutrymmen har dock utformats på sådant sätt att alternativa organisatoriska lösningar kan komma i fråga. För innevarande budgetår har medel anvisats för anordnande av 150 parkeringsplatser i parken vid norra infarten till sjukhuset. För att tillfredsställa redan nu föreliggande behov krävs dock ytterligare parkeringsplatser. Med hänsyn härtill samt till väntad ytterligare ökning av behovet av parkeringsplatser i samband med sjukhusets utbyggnad har kommittén låtit göra en prognos över det framtida behovet av parkeringsplatser vid sjukhuset. Denna prognos har visat, att behovet av parkeringsplatser redan under 1960-talet kan komma att överstiga tillgången på härför lämplig mark inom sjukhusområdet. Även om tillströmningen av bilar till sjukhusområdet torde kunna begränsas exempelvis genom avgiftsbeläggning av parkeringsplatserna, har kommittén funnit nödvändigt att tillvarata de möjligheter till anordnande av underjordiska garage, som kan erbjuda sig till rimliga kostnader. En sådan möjlighet utgör enligt kommitténs mening gårdsbildningen mellan N 1, N 2 och P 1, vilkens nuvarande marknivå ligger två våningar lägre än den blivande marknivån. Kommittén föreslår, att ett underjordiskt garage anordnas därstädes i två plan med plats för sammanlagt cirka 125 bilar. Dessa garageplatser, som i första hand avses för sjukhuspersonalen men även för långväga patienter och besökande, avses bli avgiftsbelagda. Kostnaderna för utförande av ifrågavarande garage beräknas till 1 050 000 kr. Byggnadsvolymen utgör cirka 12 000 m³. Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten, inklusive garaget, beräknas till sammanlagt 28 760 000 kr. Vid bifall till byggnadsförslaget beräknas arbetena kunna igångsättas hösten 1963 och bli slutförda under år 1966. För arbetenas påbörjande beräknar kommittén ett medelsbehov av 3 900 000 kr. för nästa budgetår.

6. Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommittén att utföra projektering fram till och med färdigställande av huvudhandlingar samt verkställa kostnadsberäkning avseende bl. a. en infektionsklinik vid sjukhuset. Byggnadskostnaden uppskattades därvid till 3 750 000 kr. I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1962/63 framlade kommittén preliminära ritningar och beskrivningar över infektionskliniken. Förslaget innebar, att kliniken skulle utföras med en byggnadsdel för vårdavdelningar (M 1) och en för mottagnings-, behandlings- och undervisningslokaler (M 2) samt omfatta en observationsavdelning om 22 platser och två vårdavdelningar om vardera 26 platser. Genom beslut av 1962 års riksdag bemyndigades Kungl. Maj:t att pröva kommitténs slutliga byggnadsförslag och — om förslaget icke föranledde några erinringar — medgiva, att byggnadsarbetena finge igångsättas under budgetåret 1962/63. Sedan hu-

vudhandlingar för infektionskliniken upprättats, hemställer kommittén nu om Kungl. Maj:ts medgivande att under våren 1963 påbörja uppförandet av infektionskliniken i huvudsaklig överensstämmelse med huvudhandlingarna men framhåller att under den fortsatta projekteringen vissa ändringar skett. Sålunda har ett undre källarplan och ett reningsverk tillkommit. Vidare har väggmåtten genomgående ökats för att möjliggöra neddragning av ledningar. Kommittén motiverar förändringarna på följande sätt. Enligt civilförsvarsmyndigheterna i Uppsala bör skyddsrum motsvarande akademiska sjukhusets behov anordnas vid sjukhuset och förläggas till de områden kommittén finner lämpliga. Då möjligheterna att anordna skyddsrum under byggnaderna vid sjukhuset är ganska begränsade med hänsyn till de befintliga kulvertarna, har kommittén ansett sig böra tillvarata möjligheten att utgräva och anordna skyddsrum i ett undre källarplan till M 1. Även med hänsyn till den svåra bristen på förrådslokaler vid sjukhuset är dessa utrymmen önskvärda. Jämväl i fråga om delen M 2 av infektionskliniken har kommittén funnit skäl för en utgrävning av ett undre källarplan. Därigenom möjliggöres bättre kulvertanslutning till infektionskliniken samt tillskapas erforderliga utrymmen för vissa tekniska installationer, föråd m. m. Genom utgrävningen av delen M 2, vars undre källarvåning kommer att ligga i samma plan som radioterapeutiska klinikkens högvoltsanläggning, skapas vidare tekniska förutsättningar för en framtida eventuell utbyggnad av högvoltsanläggningen. Beträffande reningsverket har Uppsala stads hälsovårdsnämnd framfört krav på att avloppsvattnet från infektionskliniken renas innan det släppes ut i stadens avloppsnät. Reningsverket har i förslaget dimensionerats med sådan kapacitet, att infektionsklinikkens och ytterligare en framtida institutions avloppsvatten kan renas genom denna anläggning. Kostnaderna för ifrågasvarande byggnadsarbeten beräknas till 7 250 000 kr., motsvarande en byggnadsvolym av 19 600 m³. Byggnadsarbetena, som kan påbörjas under våren 1963, kan beräknas bli slutförda under andra halvåret 1964. För budgetåret 1963/64 beräknar kommittén ett medelsbehov av 4 500 000 kr.

Vad angår byggnadskostnaderna för såväl den radioterapeutiska kliniken med om- och tillbyggnaden av öronkliniken som infektionskliniken framhåller kommittén särskilt, att de kostnader, som redovisats i samband med kommitténs framställning till Kungl. Maj:t om projekterings-tillstånd, av naturliga skäl grundat sig på en grov uppskattning med ledning av lokalprogram och enkla skissritningar. Det fortsatta projekteringsarbetet har i allt väsentligt följt lokalprogrammen med vissa av kommittén redovisade undantag. Emellertid har en väsentlig stegring i byggnadskostnadsindex inträtt sedan den första kostnadsuppskattningen år 1960. För tiden den 1 juli 1960—1 juli 1962 utgör denna indexstegring inemot sex procent. Därutöver har läget på byggnadsmarknaden i Uppsala undergått en betydande förändring.

7. Med bifall till av Kungl. Maj:t framlagt förslag beslöt 1962 års riksdag, att en ny sjuksköterskeskola skulle uppföras på tomten nr 2 i kvarteret Haubitsen, belägen norr om försvarets läroverk på det s. k. Artillerifältet, såsom ersättning för den nuvarande sjuksköterskeskolan. Sjuksköterskeskolan skulle bestå av tre byggnader, nämligen en för undervisningslokaler m. m. (hus A), en för bostäder åt 118 elever, hobbyrum, samlingslokaler m. m. (hus B) samt en för bostäder åt 246 elever (hus C). Uppförandet av den nya skolan skulle ske i två etapper, varvid elevbostadshuset C skulle hänföras till den första etappen.

I kommitténs anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 beräknades kostnaderna för uppförande av hus C till i runt tal 4 000 000 kr. Med anledning av att byggnadsstyrelsen i yttrande över kommitténs förslag funnit kostnaden för uppförande av ifrågavarande byggnad böra uppräknas till cirka 4 500 000 kr. uttalade föredragande departementschefen i propositionen 1962: 77 att det av byggnadsstyrelsen angivna beloppet borde tagas till utgångspunkt för ställningstagandet till förslaget. För påbörjande av byggnadsarbetena anvisades 1 100 000 kr. för budgetåret 1962/63. Landstinget har för sin del anvisat 900 000 kr. för ifrågavarande ändamål. Beviljandet av dessa anslag har skett med utgångspunkt från att staten skall bidra med 55 procent och Uppsala läns landsting med 45 procent av kostnaderna för uppförandet av den nya sjuksköterskeskolan, d. v. s. i samma proportion som beträffande täckande av uppkommande driftunderskott vid skolan. Byggnadsarbetena för hus C påbörjades hösten 1962 och beräknas vara avslutade hösten 1963. Kostnaderna för uppförandet av denna byggnad beräknas nu på grundval av antagna anbud uppgå till 5 300 000 kr., vilket belopp överstiger byggnadsstyrelsens kostnadsberäkning med 800 000 kr. Av nämnda kostnadsstegring hänför sig dock 180 000 kr. till indexstegring under tiden den 1 juli 1961—den 1 juli 1962, 100 000 kr. till volymökning och 50 000 kr. till avgift till Uppsala stad för anslutning av skolans avlopp till stadens avloppsnät. Volymökningen är främst föranledd av att utrymmen för en städcentral tillkommit i källarplanet för att möjliggöra en rationell städorganisation vid skolan, samt av att kommittén ansett sig böra för framtida behov låta gräva ut de delar av källarplanet, som tidigare avsetts skola lämnas outgrävda. Sistnämnda åtgärd utgör ett led i strävandena att möjliggöra ett framtida utnyttjande av skolan även för annan utbildning än den egentliga sjuksköterskeutbildningen. Några inredningsarbeten för nu ifrågavarande källarutrymmen avses emellertid icke komma att utföras. Kostnadsstegringen i övrigt torde vara att hänföra till det förhållandet, att tillgången på entreprenader varit exceptionellt stor i Uppsala under år 1962. För arbetenas fortsättande erfordras under nästa budgetår 3 300 000 kr.

8. Under den fortsatta projekteringen av etapp II av den nya sjuksköterskeskolan har kommittén ansett sig icke kunna bortse från att utvecklingen inom sjukvårdsutbildningen kan komma att ställa krav på ytterligare lokaler. Sålunda har under senare år tillkommit utbildning av olika nya personalgrupper såsom laboratorie-, operations- och röntgenassistenter. Vidare erinrar kommittén om framlagda förslag angående viss omfördelning av arbetsuppgifterna vid sjukhusen samt utbildning av sjukvårdsbiträden och undersköterskor (SOU 1962: 4). Därest utbildningen av dessa personalkategorier framdeles kommer att ske i anslutning till sjuksköterskeutbildningen, kommer behovet av i första hand undervisnings- och expeditjonslokaler att öka väsentligt. För att möta bl. a. sådana krav har vid planeringen av sjuksköterskeskolan mark reserverats för uppförande av en framtida fjärde byggnad vid skolan. Kommittén har emellertid funnit det angeläget, att även i de byggnadskroppar, som ingår i etapp II, inrymma vissa reserver för angivna ändamål. Med hänsyn bl. a. till det anförda föreslår kommittén, att hela källarplanet i hus A utgräves. Vidare anmäler kommittén, att f. d. rektorn för Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola medicine doktorn Elisabet Dillner förklarar sig vilja donera bl. a. sina medicinhistoriska samlingar till skolan under förutsättning av att lämplig lokal kan erbjudas härför. Sedan av kommittén anlitate

experter förklarar dessa samlingar vara av utomordentligt högt värde och i vissa delar unika föreslår kommittén, att lokaler för ett medicinhistoriskt museum reserveras i källarplanet till hus A. Kommitténs förslag till utförande av nämnda byggnad innebär även, att vissa reservutrymmen kommer att stå till förfogande i bottenplanet. Även beträffande hus B har vissa mindre ändringar skett under projekteringen. Sålunda har takhöjden i källarplanet höjts så att hela källarplanet enligt nu föreliggande förslag ligger i samma golvplan. Härigenom ernås bl. a. ett förenklat byggnadssätt. Vidare har elevrummens ytor ökats något, vilket motsvarar en minskning av rumsantalet från tidigare 118 till 104. Ökningen av rumsytorna har föranletts av en önskan att öka rummens användbarhet därest på grund av omläggning av sjuksköterskeutbildningen eller av andra skäl behovet av elevbostäder skulle minska. Då emellertid å andra sidan ytterligare fem elevrum erhållits genom slopande av vissa balkongutrymmen innebär kommitténs förslag, att denna byggnad skulle inrymma 109 elevrum. Som ersättning för nämnda balkonger har huset försetts med en takterrass. Byggnadsarbetena beträffande ifrågavarande byggnader beräknas kunna påbörjas hösten 1963 och vara avslutade våren 1965. Byggnadskostnaderna kan beräknas till 6 300 000 kr. Medelsbehovet under nästa budgetår uppgår till 2 000 000 kr.

9. Arbetsbelastningen på kommittén och dess kansli har under de senaste åren ökat starkt. Sålunda har projekteringsvolymen ökat väsentligt samt utrustningsarbetet kommit in i ett aktivare skede, omfattande både planering av utrustningsanskaffning för nya kliniker, institutioner m. m. och upphandling av beslutad utrustning. En ytterligare utökning av arbetsuppgifterna torde vara att vänta. Med hänsyn härtill har kommittén hemställt om medgivande att få utöka kommitténs kansli med ytterligare två tjänstemän till sammanlagt tio tjänstemän.

Den inträffade och väntade utökningen av de löpande arbetsuppgifterna har föranlett kommittén att i samråd med direktionen för sjukhuset anlita en privat organisationskonsult för utförande av vissa för det fortsatta planeringsarbetet grundläggande utredningar rörande organisations- och transportfrågor. Medel för dylika ändamål blir erforderliga även under nästa budgetår. En översyn av generalplanen för sjukhusets utbyggande har påbörjats under innevarande budgetår. Även i övrigt har kommitténs omkostnader ökat under det senaste året. Utgifterna för allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet — med undantag för utgifter i samband med utrustning — beräknas under nästkommande kalenderår/budgetår komma att uppgå till 675 000 kr. Därav beräknas 75 000 kr. belöpa på de statliga representanterna i kommittén, vilka kostnader helt skall åvila staten. För kommitténs verksamhet i övrigt skulle sålunda erfordras 600 000 kr. Av detta belopp skall staten bestrida 40 procent eller 240 000 kr. För allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet erfordras sålunda under nästa budgetår av staten tillhoppa (75 000 + 240 000) 315 000 kr.

Liksom föregående år hemställer kommittén, att Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens bemyndigande att medgiva den omdisponering av använt medel, som kan visa sig erforderlig.

Kommitténs anslagsäskanden av huvudmännen beträffande byggnadsmedel för kalenderåret 1963 respektive budgetåret 1963/64 framgår av följande sammanställning.

Ändamål	Åskanden för 1963 respektive 1963/64			
	Totalt	Av Uppsala läns landsting		Av staten
		för egen del	för regionlandstingen	
Förberedande arbeten.....	465 000	139 500	139 500	186 000
Centrallängan m. m.....	4 000 000	1 200 000	1 200 000	1 600 000
Fortsatt utbyggnad av centrallängan m. m.....	1 300 000	390 000	390 000	520 000
Ombyggnad inom gamla medicinkliniken.....	220 000	66 000	66 000	88 000
Radioterapeutiska kliniken samt om- och tillbyggnad av öronkliniken m. m.....	3 900 000	1 170 000	1 170 000	1 560 000
Infektionskliniken.....	4 500 000	1 350 000	1 350 000	1 800 000
Nya sjuksköterskeskolan, etapp I...	3 300 000	1 485 000	—	1 815 000
Nya sjuksköterskeskolan, etapp II..	2 000 000	900 000	—	1 100 000
Allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet.....	675 000	180 000	180 000	315 000
	20 360 000	6 880 500	4 495 500	8 984 000

Yttranden

Byggnadsstyrelsen har icke någon erinran beträffande bebyggelsens allmänna planläggning och byggnadernas utformning, i vilka frågor kommittén tidigare under hand haft samråd med styrelsen. Vid utförd kostnadsgranskning har styrelsen inte funnit anledning till erinran mot angivna totalkostnader. Styrelsen framhåller dock, att tiden varit för kort och materialet för knapphändigt för en mera ingående granskning och bedömning.

Nämnden för undervisningsjukhusens utbyggnad har funnit anledning till särskild kommentar beträffande radioterapeutiska kliniken, om- och tillbyggnad av öronkliniken, m. m. samt infektionskliniken. Nämnden framhåller därvid att den sammanlagda volymen för nybyggnaderna P och N exklusive garaget uppgår till 74 400 m³, vilket innebär en volymökning med 10 900 m³ i förhållande till de förslag, som låg till grund för Kungl. Maj:ts projekteringstillstånd den 23 mars 1961. Cirka 4 000 m³ av denna volymökning torde enligt nämndens bedömning bero på tillkomsten av bl. a. *dels* vissa forsknings- och arbetsutrymmen för radiobiologisk verksamhet i anslutning till högvoltstationen samt en ny föreläsningssal, *dels ock* en särskild byggnadskropp, som skall förena radioterapeutiska kliniken med öronkliniken och dess tillbyggnad och till vilken entréhall och vissa gemensamma serviceavdelningar avses bli förlagda. De nämnda utökningarna har godtagits av statsmakterna år 1962. Den av kommittén redovisade ytterligare volymökningen — 6 900 m³ — synes nämnden betydande. Av ökningen torde 1 200 m³ kunna hänföras till den föreslagna gemensamma forskningsavdelningen. Denna avdelnings utformning och förläggning synes nämnden i och för sig ändamålsenlig. Förslaget i denna del innebär i

sak en tidigareläggning av ett projekt, som avsetts bli realiserat först i en senare byggnadsetapp, nämligen vid öronklinikens ombyggnad. Nämnden finner denna tidigareläggning vara till gagn för den medicinska undervisningen och forskningen.

Byggnadskostnadsökningen beträffande byggnaderna N och P från 17 750 000 kr. till i runt tal 27 700 000 kr. exklusive föreslaget garage, vilket kostnadsberäknats till drygt en miljon kr., analyseras närmare av nämnden, som därvid pekar på följande skäl till kostnadsökningen.

1. Volymökningen om cirka 10 900 m³ torde medföra en kostnadsökning av cirka 3,1 miljoner kr.

2. Stegringen av byggnadskostnadsindex — inemot 6 procent för tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1962 — förorsakar en ökad kostnad av cirka en miljon kr. Därtill kommer kostnadsökningar, som föranledes av det förändrade läget på byggnadsmarknaden i Uppsala och vilka kommittén torde ha beräknat till omkring 2,5 miljoner kr.

3. Närmare 0,8 miljoner kr. av ökningen torde hänföra sig till kostnader för bl. a. extraordinära grundförstärkningar och vissa av motsvarande skäl betingade arbeten, avseende nya yttre ledningar. Sistnämnda arbeten torde närmast vara av den art, som kommittén förut benämnt förberedande arbeten.

4. I kommitténs kostnadsberäkning ingår även nytillkommande kostnader om sammanlagt inemot 1,5 miljoner kr. för dels vissa ombyggnader (hiss och rörpost) inom öronkliniken, dels ock en hela byggnadskomplexet omfattande rörpostanläggning.

5. Vissa tidigare ej förutsedda avgifter för anslutning till Uppsala stads avloppssystem har beräknats medföra en kostnad av icke fullt 0,2 miljon kr.

6. Slutligen synes ha tillkommit en post om drygt 0,9 miljon kr. avseende bl. a. utökat VVS-program samt viss inredning och utrustning. I byggnadskostnaderna har inräknats kostnader för anskaffning av t. ex. snabbtelefon, armatur, sterilapparater samt tvätt- och diskmaskiner. Sistnämnda kostnader synes enligt de inom statsförvaltningen vanligen tillämpade fördelningsprinciperna ej vara att hänföra till byggnadskostnader.

I anslutning till kommitténs förslag i fråga om ett underjordiskt *garage* fäster nämnden uppmärksamheten på numera gjorda erfarenheter rörande explosionsmotorers störande inverkan på främst elektronisk utrustning och uttalar, att enligt nämndens uppfattning trafikleder och större parkeringsutrymmen — om möjlighet därtill finnes — bör läggas perifert inom ett sjukhusområde eller i vart fall på så stort avstånd från sjukhusbyggnaderna som möjligt.

Beträffande infektionskliniken anser nämnden sig kunna konstatera en volymökning av cirka 5 600 m³ jämfört med tidigare förslag. Det nya källarplanet synes svara för cirka 3 500 m³ av ökningen. Nämnden gör vidare en jämförelse med kostnaderna för den planerade infektionskliniken vid lasarettet i Lund och anför härom följande.

Infektionskliniken i Lund kommer enligt planerna att omfatta 90 vårdplatser. Byggnadsvolymen har beräknats till cirka 26 000 m³ och kostna-

derna till 8 400 000 kr. exklusive uppskattade kostnader för kulvert och utrustning. Detta innebär en beräknad kostnad av cirka 320 kr. per m³ och 93 000 kr. per vårdplats. Motsvarande siffror skulle för infektionskliniken i Uppsala med sina 74 vårdplatser bli — om ett uppskattat belopp för utrustning m. m. frånräknas — omkring 350 kr. per m³ och cirka 94 000 kr. per vårdplats. Nämnden är medveten om att byggnadernas utformning icke torde vara helt jämförbara. Det anförda tyder dock enligt nämndens uppfattning på att de av kommittén nu redovisade siffrorna ligger i stort sett inom samma ram som beräknats för motsvarande klinik i Lund.

Nämnden framhåller slutligen att framlagda ritningsförslag beträffande nämnda byggnadsobjekt i stort sett icke föranleder erinran från nämndens sida.

Medicinalstyrelsen har icke något att erinra mot framlagda förslag med undantag för vad desamma avser ordnande av vatten- och avloppsfrågorna vid sjukhuset. Styrelsen hemställer, att nämnda frågor ytterligare utredes av byggnadskommittén innan definitiv ställning tages till desamma, samt hänvisar till en bifogad, inom styrelsens hälsovårdsbyrå upprättad promemoria.

Kanslern för rikets universitet och medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala tillstyrker kommitténs förslag.

Föredraganden

Med undantag för uppförandet av den nya sjuksköterskeskolan innefattas samtliga de byggnadsåtgärder, för vilka byggnadskommittén äskat medel för nästa budgetår, i det mellan staten och Uppsala läns landsting träffade avtalet angående utbyggnad av akademiska sjukhuset i Uppsala m. m. (se prop. 1961: 79). Statens andel i anläggningskostnaderna för dessa byggnadsobjekt uppgår till 40 procent av totalkostnaderna.

Kommittén har såsom förberedande arbeten föreslagit vissa byggnadsåtgärder rörande sjukhusets vattenförsörjning. Genom dessa åtgärder kan en önskvärd klorering av vattnet ske. Kommitténs förslag upptar även utrymmen för sådana tekniska installationer, som framdeles kan bli erforderliga. Jag finner mig kunna godtaga förslaget och föreslår således i likhet med kommittén en medelsanvisning för nästa budgetår av 186 000 kr. för ändamålet.

Hittills har av staten anvisats sammanlagt 3 320 000 kr. till byggnadsarbetena för del av den s. k. centrallängan (B 3), flygel för klinisk fysiologi (B 2), flygel för servering m. m. (B 4) samt viss ombyggnad av kvinnokliniken. På grundval av antagna anbud kan kostnaderna för dessa arbeten numera beräknas uppgå till totalt 14 300 000 kr. Byggnadsarbetena torde komma att slutföras under år 1964. Jag tillstyrker, att för nästa budgetår av staten anvisas 1 600 000 kr. för ändamålet.

För programmering och projektering av fortsättningen av centrallängan norrut anser sig kommittén under nästa budgetår ha behov av totalt

1 130 000 kr. Kommittén har ännu inte gjort framställning om projekteringsuppdrag beträffande ifrågavarande byggnadsobjekt (B 1, A 12 och A 13). Jag delar kommitténs uppfattning att medel för projekteringen bör anvisas under förevarande anslag. Kommitténs förslag att redan under nästa budgetår för en beräknad kostnad av omkring 170 000 kr. utföra en planerad rörkulvert i västra delen av byggnaden B 1 och ovanpå denna lägga en provisorisk transportkulvert finner jag ändamålsenligt. Jag föreslår i överensstämmelse med kommitténs hemställan, att staten för nästa budgetår anvisar tillhoppa 520 000 kr. för fortsatt projektering av centrallängan samt för utförande av nämnda kulvertarbeten.

Den beslutade ombyggnaden av den gamla medicinkliniken (A 1) för att bereda provisoriska lokaler för bl. a. dermatologisk klinik och ögonklinik, vilken skall ske i två etapper, har kostnadsberäknats till 700 000 kr. Hittills har staten och landstinget för angivna ändamål anvisat tillhoppa 480 000 kr. Den första etappen av ombyggnaden beräknas vara avslutad våren 1963. För den andra etappen erfordras resterande 220 000 kr. Jag tillstyrker, att statens andel härav, 88 000 kr., anvisas för budgetåret 1963/64.

För innevarande budgetår har anvisats 800 000 kr. för fortsatt projektering av tillbyggnad till öronkliniken (P) samt nybyggnad för radioterapi (N). Vid behandlingen av ifrågavarande byggnadsobjekt i propositionen 1962: 77 uttalade föredragande departementschefen, att kommittén borde pröva möjligheten att genom en omarbetning av planlösningen beträffande vårdavdelningarna i byggnaden P 3 för öron- och plastikkirurgiska kliniker, nå en besparing i våningsyta. Kommittén anmäler nu, att det visat sig icke vara möjligt att göra någon mera genomgripande om disposition av dessa vårdavdelningar. Vad kommittén anfört i denna del har av remissmyndigheterna lämnats utan erinran. Med hänsyn härtill och mot bakgrund av de ytterligare upplysningar jag inhämtat i frågan anser jag mig även för egen del böra godtaga förslaget angående utformningen av nämnda vårdavdelningar.

Under den fortsatta projekteringen har vissa ändringar vidtagits varigenom byggnadsvolymen ökat med 6 900 m³ till 74 400 m³. I huvudsak hänför sig volymökningen till en utökning av källare och vindar på grund av tekniska installationer samt en ändring av skyddsrum och vissa omklädningsutrymmen. En del av ökningen belöper sig på den för vårdblocket gemensamma forskningsavdelningen, som nu föreslås förlagd till fläktrumsvåningen i byggnaden P 3. Genom denna placering kommer ifrågavarande avdelning att utföras i ett tidigare skede av utbyggnaden, vilket jag i likhet med nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande finner vara värdefullt. Kostnaderna för byggnadsföretaget har tidigare preliminärt uppskattats till cirka 17 750 000 kr., varvid hänsyn dock icke tagits till vissa ombyggnadsarbeten inom öronkliniken. Det har emellertid såsom kommit-

tén framhåller varit fråga om en grov uppskattning med ledning av lokalprogram och enkla skissritningar. Kommittén har nu i vederbörlig ordning på grundval av upprättade huvudhandlingar företett en i detalj utförd kostnadsberäkning enligt vilken de totala kostnaderna för byggnadsprojektet beräknas uppgå till 27 710 000 kr. I nyssnämnda belopp ingår enligt vad jag inhämtat kostnader med omkring 4 000 000 kr. för dels sådan inredning, för vilken kommittén brukat äska medel under anslaget till utrustning vid sjukhuset, dels ett utökat VVS-program m. m., dels ock vidtagen volymökning. Jag finner de ändringar, som kommittén vidtagit under den fortsatta projekteringen beträffande byggnadskomplexet N och P, vara väl motiverade och har ingen erinran mot den av kommittén nu gjorda definitiva kostnadsberäkningen.

Kommittén har mot bakgrunden av det framtida ökade behovet av parkeringsplatser vid sjukhuset även ansett sig böra föreslå anordnandet av ett underjordiskt garage i två plan med plats för sammanlagt cirka 125 bilar i gårdsbildningen mellan byggnaderna N 1, N 2 och P 1 för en kostnad av 1 050 000 kr. I likhet med nämnden för undervisningssjukhusens utbyggnad är jag med hänsyn till de faror och hygieniska olägenheter, en intensiv trafik inom ett sjukhusområde medför, tveksam om lämpligheten av att på detta sätt förlägga parkeringsutrymmen till det inre av sjukhusområdet.

Enligt vad jag under hand inhämtat innebär placeringen av garaget på denna plats emellertid vissa bestämda fördelar. Så kan t. ex. genom garaget bekväm tillgång till huvudkulvertsystemet för körtrafik erhållas. Mot bakgrunden härav och med beaktande av de ytterst begränsade parkeringsmöjligheterna inom sjukhusområdet eller i dess närhet vill jag inte motsätta mig anordnandet av ett avgiftsbelagt garage i enlighet med förslaget. Jag vill emellertid bestämt understryka, att jag med detta mitt ställningstagande inte tagit någon principiell ståndpunkt till frågan, huruvida framdeles parkeringsplatser på liknande sätt skall insprängas i och mellan sjukhusbyggnaderna.

Jag föreslår således i enlighet med kommitténs förslag en medelsanvisning för nästa budgetår av 1 560 000 kr. för nu ifrågavarande byggnadsföretag.

Genom beslut av 1962 års riksdag har Kungl. Maj:t bemyndigats att pröva kommitténs slutliga byggnadsförslag beträffande en ny infektionsklinik (M) vid sjukhuset. Till projektering och påbörjande av byggnadsarbetena för kliniken har vidare för innevarande budgetår anvisats 320 000 kr. Byggnadskostnaden har preliminärt uppskattats till 3 750 000 kr. Sedan huvudhandlingar för infektionskliniken numera upprättats, har kommittén hemställt om Kungl. Maj:ts medgivande till arbetenas igångsättande. Vid den fortsatta projekteringen har dock vissa ändringar vidtagits. Ett undre källarplan, omfattande bl. a. skyddsrum, samt ett reningsverk, dimensionerat för kliniken och ytterligare en institution, har tillkommit. Den nu på grund-

val av huvudhandlingar gjorda detaljerade kostnadsberäkningen anger totalkostnaderna för byggnadsprojektet till 7 250 000 kr. Byggnadsarbetena kan enligt kommittén påbörjas våren 1963 och slutföras under andra halvåret 1964. Med hänsyn till att nu beräknade kostnader väsentligt överstiger vad man tidigare på grundval av lokalprogram och skissritningar ansåg sig ha anledning att räkna med, anser jag dock att byggnadsarbetena ej bör igångsättas förrän riksdagen beretts tillfälle att taga ställning till det slutliga byggnadsförslaget.

Medicinalstyrelsen har med överlämnande av en inom styrelsens hälsovårdsbyrå upprättad promemoria framhållit, att ordnandet av vatten- och avloppsfrågorna vid sjukhuset borde utredas innan definitiv ställning till förslagen i berörda hänseenden tages. Jag utgår ifrån att de i promemorian framförda synpunkterna beaktas av kommittén vid dess fortsatta arbete men finner ingen anledning att uppskjuta ett ställningstagande till hithörande frågor.

Då jag icke har något att erinra mot kommitténs slutliga förslag och därvid fogad kostnadsberäkning rörande infektionskliniken, tillstyrker jag, att för ändamålet anvisas 1 800 000 kr. för nästa budgetår.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle under nästa budgetår statliga medel till ett belopp av (186 000 + 1 600 000 + 520 000 + 88 000 + 1 560 000 + 1 800 000) 5 754 000 kr. stå till förfogande för vidtagande av sådana förberedande åtgärder och byggnadsarbeten, som omfattas av den reviderade generalplanen för sjukhuset.

Den nya sjuksköterskeskolan, som skall ersätta den nuvarande skolan, uppföres i två etapper. Kostnaderna för byggnadsföretaget bestrides av staten med 55 procent och landstinget med 45 procent. Till första etappen, som omfattar uppförandet av en byggnad för elevbostäder (hus C), har totalt anvisats 2 000 000 kr., varav på staten fallit 1 100 000 kr. Kostnaderna för denna etapp uppskattades av byggnadsstyrelsen vid dess granskning av förslaget till cirka 4 500 000 kr. men beräknas nu på grundval av antagna anbud uppgå till totalt 5 300 000 kr. Byggnadsarbetena för den första etappen har påbörjats hösten 1962 och beräknas vara avslutade hösten 1963. Kommittén har låtit gräva ut vissa delar av källarplanet, vilka ursprungligen avsetts icke bli utgrävda. Åtgärden syftar bl. a. till att möjliggöra även annan utbildning vid skolan än sjuksköterskeutbildning. Att kostnaderna blivit högre än vad de från början uppskattats till beror emellertid enligt kommittén även på det förhållandet att utbudet på entreprenader i Uppsala varit särskilt stort under år 1962. Av totalkostnaden å 5 300 000 kr. för den första etappen återstår att anvisa 3 300 000 kr. Jag föreslår att statens andel härav, 1 815 000 kr., anvisas för nästa budgetår.

Vid den fortsatta projekteringen av andra etappen av sjuksköterskeskolan, vilken omfattar uppförande av en byggnad för undervisningslokaler m. m. (hus A) och en byggnad för elevbostäder (hus B), har vissa ändringar vidtagits i förhållande till det ursprungliga förslaget. För att bereda reserv-

utrymmen för annan utbildning än sjuksköterskeutbildning föreslår kommittén således bl. a., att en utgrävning av hela källarplanet i hus A skall ske. I ifrågavarande källarplan skall enligt förslaget även inrymmas ett medicinhistoriskt museum. Beträffande hus B har också smärre ändringar i det ursprungliga förslaget vidtagits. Genom att elevrummen erhållit större yta har antalet rum minskats från 118 till 109. Vidare har hus B försetts med en takterrass som ersättning för slopade balkonger. Hela källarplanet är nu lagt i samma golvplan. Byggnadsarbetena för andra etappen kan enligt kommittén påbörjas hösten 1963 och avslutas våren 1965. Kommittén beräknar kostnaderna till totalt 6 300 000 kr., varav skulle erfordras 2 000 000 kr. under nästa budgetår. Jag finner mig i och för sig böra biträda kommitténs förslag att låta gräva ut källarplanet i hus A. Däremot anser jag det mindre ändamålsenligt att källarutrymmet utnyttjas för att bereda lokaler för ett medicinhistoriskt museum. Kommittén torde därför böra undersöka möjligheten av en lämpligare placering på längre sikt av donerade medicinhistoriska samlingar. I övrigt är jag beredd att godtaga föreslagna ändringar. Med hänsyn till det ansträngda läget på byggnadsmarknaden i Uppsala f. n. kan det emellertid övervägas huruvida inte en lämpligare tidpunkt bör avvaktas för utförande av ifrågavarande byggnadsföretag. Det torde således böra ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma tidpunkten för igångsättandet av berörda byggnadsarbeten. Jag finner mig dock böra upptaga det av kommittén äskade beloppet 1 100 000 kr. vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag för nästa budgetår.

För bestridande av statens andel av kostnaderna för allmänna utredningar och kommitténs egen verksamhet samt för de statliga representanterna i kommittén bör för nästa budgetår beräknas 240 000 kr. resp. 75 000 kr. eller tillhoppa 315 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle alltså utgöra (5 754 000 + 1 815 000 + 1 100 000 + 315 000) avrundat 9 000 000 kr. Inom denna kostnadsram bör Kungl. Maj:t, i den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas bedrivande eller eljest befinnes lämpligt, äga vidtaga omdisponeringar mellan de olika posterna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala* under socialdepartementets kapitalbudget, statens allmänna fastighetsfond, för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 9 000 000 kr.

Bidrag till Malmö allmänna sjukhus

För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett förslagsanslag av 5 300 000 kr.

Förslag

I. *Malmö stads sjukvårdsstyrelse* beräknar det för år 1963 erforderliga statsbidraget till driften av Malmö allmänna sjukhus till i runt tal 4 100 000 kr.

II. *Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande* uppskattar för nästa budgetår erforderliga byggnads- och utrustningsbidrag under förevarande anslag till 1 350 000 kr.

Motiv

I. Löne- och pensionskostnaderna för läkare vid de för undervisningen upplåtna klinikerna och avdelningarna å sjukhuset under kalenderåret 1963 beräknas till 3 700 000 kr., varav statens bidrag enligt gällande avtal utgör en tredjedel eller 1 233 000 kr.

De totala driftkostnaderna uppskattas till 52 625 000 kr. Sedan totalkostnaden minskats med vissa löne- och pensionskostnader m. m. har återstoden, 48 774 000 kr., dividerats med totalantalet vårddagar, som uppskattas till 455 000. Kvoten 107 kr. utgör kostnaden per vårddag. Då antalet vårddagar vid undervisningsklinikerna uppskattas till 260 000 skulle den på dessa kliniker belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra $(260\ 000 \times 107)$ 27 820 000 kr. Eftersom staten enligt gällande avtal har att bidra till dessa driftkostnader med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 2 782 000 kr.

Staten har vidare avtalsenligt att erlægga bidrag till driften av central-tandpolikliniken och käkcentralen vid Malmö allmänna sjukhus, vilket driftbidrag under år 1963 uppskattas till 40 000 kr.

Sammanlagt skulle alltså förenämnda driftbidrag uppgå till $(1\ 233\ 000 + 2\ 782\ 000 + 40\ 000)$ i runt tal 4 100 000 kr.

II. På grundval av från Malmö stads sjukvårdsstyrelse infordrade uppgifter beräknar nämnden, att för *ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten* vid sjukhuset ett totalbelopp av 4 641 000 kr. enligt följande specifikation kan läggas till grund för beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1963/64.

Medicinska kliniken.....	3 000 000
Handkirurgiska kliniken.....	1 000 000
Kirurgiska kliniken.....	40 500
Ortopediska kliniken.....	4 000
Socialmedicinska kliniken.....	8 000
Patologiska institutionen (cytologiskt laboratorium).....	340 000
Kemiska centrallaboratoriet.....	12 000
Bakteriologiska institutionen.....	2 500
Kurators- och föreståndarinneexpeditionerna.....	136 000
Övriga för sjukvården gemensamma anläggningar.....	98 000
Summa kr.	4 641 000

I sjukvårdsstyrelsens sammanställning av beräknade investeringsbelopp har utöver nyss angivna bl. a. upptagits 5 000 000 kronor till en centraltvättinrättning, enligt uppgift avsedd att betjäna jämväl andra stadens inrättningar än allmänna sjukhuset. På grundval av lämnade uppgifter finner nämnden sig emellertid icke kunna för närvarande betrakta det tilltänkta centraltvätteriet som en för sjukhuset gemensam anläggning enligt gällande avtal. Nämnden har därför i förevarande sammanhang icke ansett sig böra medräkna nyssnämnda belopp.

För *anskaffning av instrument och annan utrustning* torde ett totalbelopp av 1 305 000 kr. enligt följande specifikation böra läggas till grund för beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1963/64.

Medicinska kliniken.....	220 000
Handkirurgiska kliniken.....	86 000
Kirurgiska kliniken.....	124 000
Ortopediska kliniken.....	34 000
Socialmedicinska kliniken.....	22 000
Kvinnokliniken.....	43 000
Plastikkirurgiska kliniken.....	19 000
Radioterapeutiska kliniken.....	81 000
Thoraxkirurgiska kliniken.....	13 000
Urologiska kliniken.....	7 000
Cytologiska laboratoriet.....	170 000
Patologiska institutionen.....	9 000
Bakteriologiska institutionen.....	10 000
Kemiska centrallaboratoriet.....	122 000
Kliniskt-virologiska laboratoriet.....	13 000
Anestesiavdelningen.....	73 000
Röntgendiagnostiska avdelningen.....	88 000
Kurators- och föreståndarinneexpeditionerna.....	40 000
Sjukhusapoteket.....	131 000
	<hr/>
	Summa kr. 1 305 000

Sammanlagt skulle alltså de beräknade totalutgifterna för byggnader och utrustning uppgå till (4 641 000 + 1 305 000) 5 946 000 kr. Under förutsättning att vederbörliga avtal träffas om ianspråktagande för undervisnings- och forskningsändamål jämväl av i förenämnda specifikationer upptagna kliniker och andra enheter, som icke omfattas av nu gällande avtal, kommer således statens andel, som enligt gällande avtal utgör 25 procent, att uppgå till 1 486 500 kr.

Med hänsyn till att sannolikt vissa förseningar uppkommer både beträffande byggnadsarbeten och utrustning, anser emellertid nämnden, att storleken av byggnads- och utrustningsbidrag, som staten för nästkommande budgetår beräknas ha att erlagga, kan begränsas till 1 350 000 kr.

Föredraganden

Genom f. n. gällande avtal med Malmö stad angående anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus, vilket avtal godkänts av Kungl. Maj:t den 3 oktober 1952, har för utbildning och forskning upp-

låtits bl. a. medicinska kliniken och kirurgiska kliniken jämte thoraxkirurgiska avdelningen vid sjukhuset. I §§ 7 och 10 avtalet meddelas föreskrifter rörande dels tillsättning, avlöning och pensionering av personal, dels ock statens bidrag till driften (inklusive utrustningen) av de för utbildningen upplåtna klinikerna m. m. Sedan avtalet träffades har — som en följd av den fortgående specialiseringen inom medicinen — en uppdelning och omorganisation av de ursprungliga medicinska och kirurgiska klinikerna skett. Vid sjukhuset finns nu i dessas ställe bl. a. följande kliniker, nämligen medicinska klinikerna I, II och III samt klinikerna för allmänkirurgi, urologi, handkirurgi och thoraxkirurgi. Mot bakgrund av denna utveckling har Kungl. Maj:t genom beslut den 21 december 1962 förklarat att tills vidare intill dess frågan närmare reglerats genom avtal, dock längst t. o. m. den 30 juni 1964, hinder på grund av berörda avtals ordalydelse icke skall föreligga att tillämpa §§ 7 och 10 avtalet å *dels* medicinska klinikerna I, II och III jämte avdelningen för endokrinologi, varvid bidrag dock skall beräknas å sammanlagt högst 217 vårdplatser, *dels ock* klinikerna för allmänkirurgi, urologi, handkirurgi och thoraxkirurgi, varvid bidrag dock skall beräknas å sammanlagt högst 303 vårdplatser.

Kommissionen för förhandlingar om högre utbildning i Lund och Malmö har med skrivelse den 12 februari 1963 för Kungl. Maj:ts prövning överlämnat ett den 21 januari 1963 med delegerade för Malmö stad villkorligt slutet avtal angående Malmö allmänna sjukhus. Avtalet skall, under förutsättning av vederbörligt godkännande, träda i kraft den 1 juli 1963 och ersätta samtliga nu gällande avtal angående utbildning och forskning vid sjukhuset. Prövningen av avtalet och därmed sammanhängande spörsmål är emellertid ännu ej avslutad. Avtalet avses dock komma att föreläggas riksdagen senare under vårsessionen 1963.

De av Malmö stads sjukvårdsstyrelse framlagda beräkningarna rörande det statliga driftbidraget till Malmö allmänna sjukhus grundar sig på nuvarande avtalsbestämmelser och har i och för sig icke givit mig anledning till erinran. En tillämpning av de beräkningsgrunder som upptagits i förenämnda villkorligt slutna avtal torde inte komma att väsentligt påverka storleken av det av sjukvårdsstyrelsen framräknade driftbidraget — i runt tal 4 000 000 kr. Däremot innehåller det nya avtalet en regel för utbetalning av driftbidraget, som övergångsvis medför en ökad belastning under förevarande anslag. Sagda bestämmelse, som bl. a. återfinnes i 1962 års avtal angående lasarettet i Lund, innebär att driftbidraget skall efter rekvisition erläggas av staten månadsvis i efterskott i form av utbetalningar å conto motsvarande $\frac{1}{12}$ av det belopp, vartill driftbidraget uppgått för det senast slutligt reglerade kalenderåret. Enär det i riksstaten för innevarande budgetår beräknade driftbidraget avser kalenderåret 1962, medan i överensstämmelse med angivna avtalsföreskrift driftkostnadsberäkningarna i fortsättningen kommer att gälla en med budgetåret sammanfallande tidsperiod,

borde under förevarande anslag för nästa budgetår övergångsvis upptagas ett driftbidrag avseende dels första hälften av kalenderåret 1963 (enligt gällande regler), dels tiden den 1 juli 1963—den 30 juni 1964 (enligt de nya avtalsbestämmelserna). Trots att det nya avtalet ännu inte kunnat underställas riksdagen för godkännande, torde vid beräkningen av det statliga bidraget hänsyn tagas till nu angivna förhållande. Jag föreslår därför att driftbidraget för nästa budgetår upptages med 6 000 000 kr.

I den specifikation, som nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande redovisat vid sina beräkningar av statens byggnadsbidrag under nästa budgetår, ingår handkirurgiska kliniken, vilken i detta hänseende icke omfattas av gällande avtal. Däremot skall byggnadsbidrag för sagda klinik utgå enligt det förutnämnda med staden villkorligt slutna avtalet. Jag har emellertid ansett mig vid anslagsberäkningen böra taga hänsyn till den del av byggnadskostnaderna för planerad om- och tillbyggnad av handkirurgiska kliniken, som vid ett godkännande av det nya avtalet kan väntas falla på staten under nästa budgetår.

Nämnden har vidare anmält, att sjukvårdsstyrelsen i sin sammanställning över kommande investeringar även upptagit 5 000 000 kr. till en centralvättinrättning, som bl. a. skall betjäna allmänna sjukhuset. Jag är f. n. icke beredd att taga ställning till frågan, huruvida statsbidrag skall utgå till sagda anläggning, som enligt vad jag erfarit skall uppföras utom sjukhusområdet. Jag har emellertid inhämtat, att uppförandet av anläggningen icke torde komma att påbörjas före den 1 juli 1964 varför berörda fråga icke påverkar anslagsberäkningen för nästa budgetår.

Nämnden har i sina förslag beaktat de sannolika förseningarna beträffande byggnadsarbeten och utrustning. Mot bakgrund av vad jag nu anfört förordar jag således i överensstämmelse med nämndens förslag, att 1 350 000 kr. upptages under anslaget för bestridande av statens byggnads- och utrustningsbidrag under budgetåret 1963/64.

Det totala medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår beräknar jag till (6 000 000 + 1 350 000) 7 350 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1963/64 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 350 000 kr.

Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund

Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Inledning

Genom beslut den 6 juni 1962 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten och Malmöhus läns landsting om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund. Jämlikt avtalet har staten bl. a. åtagit sig att å sjukhusområdet i huvudsaklig överensstämmelse med till avtalet fogade ritningar uppföra en nybyggnad för en barnpsykiatrisk klinik med såväl sluten som öppen vård. Till kostnaderna för nybyggnadens uppförande skall landstinget enligt avtalet bidra med en åttendedel av det totala kostnadsbeloppet, däri inberäknat kostnaderna för anläggande av kulvert till och anslutning av densamma till den nuvarande psykiatriska kliniken. Staten skall bestrida kostnaderna för den första uppsättningen av inventarier för nybyggnaden med undantag för sådana inventarier, som erfordras för den öppna vården. Sistnämnda inventarier skall landstinget ensamt anskaffa och bekosta. Nyttjanderätten till nybyggnaden jämte av staten bekostade inventarier upplåtes enligt avtalet till landstinget med skyldighet att där anordna en barnpsykiatrisk klinik med sluten och öppen vård ävensom att upplåta kliniken i hela dess omfattning för den medicinska utbildningen och forskningen vid universitetet i Lund. Staten skall den 1 januari 1970 utan ersättning till landstinget överlåta de byggnader, i vilka de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna är inrymda, jämte viss staten tillhörig utrustning. Beträffande avtalets närmare innehåll torde få hänvisas till propositionen 1962: 77. Frågan om uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund har tidigare underställts riksdagen i propositionerna 1957: 104, 1958: 87 och 1960: 147.

Sammanlagt har t. o. m. budgetåret 1961/62 anvisats 1 420 100 kr. för ändamålet.

Förslag

Byggnadsstyrelsen hemställer i skrivelser den 5 oktober 1962 och den 25 februari 1963 om anvisande av 2 000 000 kr. till uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund.

Motiv

Genom beslut den 3 juni 1960 har Kungl. Maj:t med ändring av tidigare beslut uppdragit åt byggnadsstyrelsen att låta uppföra en nybyggnad för barn- och ungdomspsykiatrisk klinik i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med ett i propositionen 1960: 147 framlagt programförslag.

I yttrande över det mellan staten och Malmöhus läns landsting träffade avtalet om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund (se prop.

1962: 77) upplyste byggnadsstyrelsen, att projekteringen bedrivits plan- enligt men att vissa förändringar i utformningen av byggnaden vidtagits. Kostnaden för byggnadsobjektet inklusive transportkulvert till lasarettets centralblock uppskattades därvid enligt prisläget den 1 juli 1960 till 3 100 000 kr., varav för kulverten 400 000 kr.

Enär det visat sig fördelaktigt, att kulverten, vilken skall förbinda barn- och ungdomspsykiatriska kliniken med lasarettets nybyggnad för Eb-block, utföres i samband med detta byggnadsföretag, har överenskommelse träffats mellan byggnadsstyrelsen och Malmöhus läns landsting att den fortsatta projekteringen och utförandet av kulverten skall ske genom lands- tingets försorg. Styrelsen har granskat landstingets förslag till utförande av kulverten. Härvid har framkommit, att vissa förändringar i utformningen av densamma måst vidtagas. Styrelsen har på grundval av förslaget uppskat- tat kostnaderna för kulverten till 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962.

En på bygghandlingar grundad kostnadsberäkning beträffande nybygg- naden för kliniken — frånsett transportkulverten — slutar på 3 500 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Kostnaderna fördelar sig enligt följande.

1. Projektering	445 000
2. Byggnadsarbeten	2 150 000
3. VVS-installationer	505 000
4. El-installationer	240 000
5. Centraladministrationen	160 000
	Summa kr. 3 500 000

I posterna 1—4 ingår kostnader för oförutsedda utgifter. Den utförda be- räkningen är grundad på i fråga om nettoyta och byggnadsstandard oför- ändrat program. Kostnaderna för yttre arbeten (ledning för vatten, av- lopp och el samt väg- och markarbeten) har härutöver beräknats till 150 000 kr.

Byggnadsarbetena beräknas kunna igångsättas under vintern 1962/63 och avslutas sommaren 1964. För ändamålet har hittills förbrukats 214 000 kr. Styrelsen räknar med att förbruka resterande del av anvisade medel under budgetåret 1962/63.

Föredraganden

Kostnaderna för uppförande av den barnpsykiatriska kliniken vid lasa- rettet i Lund har tidigare av byggnadsstyrelsen uppskattats till 3 100 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Styrelsen beräknar nu de totala kostnaderna för anläggningen, inklusive kulvert till centralblocket, med ett i fråga om nettoyta och byggnadsstandard oförändrat program till 4 350 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1962. Enligt vad jag inhämtat ingår häri kostnader för oförutsedda utgifter med cirka 320 000 kr.

Enligt gällande avtal med Malmöhus läns landsting om de psykiatriska och barnpsykiatriska klinikerna i Lund skall landstinget bidra med en åttandedel av kostnaderna för uppförandet av ifrågavarande nybyggnad, däri inberäknat kostnaderna för anläggande av kulvert till och anslutning av densamma till den nuvarande psykiatriska kliniken. Byggnadsstyrelsen har emellertid framlagt beräkningar rörande en kulvert, som förbinder nybyggnaden direkt med lasarettets centralblock i stället för — såsom förutsetts i avtalet — med psykiatriska kliniken. Med hänsyn härtill vill jag, i anslutning till mitt uttalande i denna fråga i propositionen 1962: 77, framhålla, att frågan om kostnadsfördelningen för kulvertarbetena får övervägas sedan sträckningen av kulvertförbindelserna mellan barnpsykiatriska och psykiatriska klinikerna samt lasarettet i övrigt blivit slutligt fastställt.

De beräknade kostnaderna för uppförandet av den barnpsykiatriska kliniken framstår som påfallande höga. I detta sammanhang vill jag erinra om att läget på byggnadsmarknaden i Lund för närvarande är ansträngt. Jag ämnar emellertid närmare pröva kostnaderna för projektet innan byggnadsarbetena igångsättes.

Utan att således ha tagit slutlig ställning till hithörande frågor finner jag mig dock böra föreslå en fortsatt medelsanvisning för ändamålet för budgetåret 1963/64 med 1 500 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund* under socialdepartementets kapitalbudget, statens allmänna fastighetsfond, för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ingemar Lindberg

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Utbyggande av karolinska sjukhuset	4
Karolinska sjukhuset: Inköp av bostadspaviljonger	15
Karolinska sjukhuset: Utrustning	17
Bidrag till vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid serafimerlasarettet m. m.	24
Avtal rörande viss utbildning och forskning vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus	29
Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs och S:t Görans sjukhus	37
Bidrag till vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus	41
Överenskommelse om tillägg till avtal angående upplåtelse av Kronprin- sessan Lovisas barnsjukhus för den medicinska undervisningen m. m.	44
Utbyggande av akademiska sjukhuset i Uppsala	50
Bidrag till Malmö allmänna sjukhus	63
Uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund	67